

קיבלתי מכתב הביתה בעילום שם:

"פגעת בי
מאוד, אינני
יכול למחול
לך"

לקראת שבועת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 288

פנינים לפרשת שופטים

הדבר המדהים ביותר שנוכחתי בו לאורך חצי יובל שנים מהיכרותי הקרובה ומן השאלות והלבטים הרבים שהנחתי על שולחנו, הוא, שאף פעם לא יצאה תקלה מפסיקותיו. לפעמים, כשהרב החליט החלטות כואבות ונועזות, הייתי מבקש ברכה להצלחה, על אותו ניתוח או טיפול מסובך. ואז העניק לי הרב את ידו בחיוך האבהי שלו, ואמר ברגש ובמילים חדות: "אם תעשה כפי שהורתיך בצורה מושלמת, הנני מבטיחך שלא יצא מכשול מתחת ידך"

כח פסיקתו והנהגתו האצילית של בעל 'שבט הלוי' מרן רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל

מאת: הרב חיים יצחק פלדמן

"וְשִׁמְרֶתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יֹרֶדְךָ" (דברים י"ז, י')

משכבר הימים, היה אבי מורי הגה"ח רבי משה זאב פלדמן זצ"ל, ראש ישיבת אמרי אמת ויו"ר אגודת ישראל, ידיד נאמן ושכן קרוב לאביר הרועים, גאון ישראל וקדושו, הרב שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, ומשכך, זכיתי עוד בנערותי לקשר מיוחד וחמים עם הרב מיום עמדי על דעתי. כילד קטן, הוקסמתי מהופעתו האצילית, והלכתי שבי אחר נימוסיו והליכותיו התרומיות אשר כבשו את לבי כבמטה קסמים, בבחינת מאמר חז"ל (יומא פו, א): "פלוגי שלמד תורה, כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו", וזאת לצד גדלותו וגאונותו המפורסמת והמרקיעה שחקים.

זכיתי במרוצת השנים להיכנס אל הקודש פנימה עם מאות רבות של שאלות, בהזדמנויות שונות, בסיטואציות קשות ומשונות, בבעיות רפואיות סבוכות רב מערכתיות, ובשאלות מורכבות של פיקוח נפש, והתפעמתי כל פעם מחדש ממשמעות הגדרת חז"ל (סנהדרין טז, ב) על הסנהדרין ה"אורים והתומים", שהם "כרת י

אולם רק עם הזמן, ברבות השנים, כאשר החילותי לעסוק בעבודת הקודש, בצמתים מרכזיים של עולם ההלכה והרפואה, נחשפתי מקרוב, לרום מעמדו ולתוקף קדושתו וגדלותו. חכם הרזים, אשר משמים הועידוהו לפלס את נתיבות ההוראה על אדני התורה והיראה בדור אחרון, כעמוד האש לפני המחנה.

האישי שלי פתוח בפניכם, בכל שעה". כך נתקיימה בו ובמשנתו: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". זה היה כח תורתו הגדולה.

לפני שנים רבות, ליווינו יהודי חסיד וכן עליה, שנוקק לניתוח מסובך וקשה פיזית ונפשית. צוות של רופאים ניתח וטיפל בו כמה שעות טובות. אך בסיומו של יום, יצא הפרופ' בפנים חתומות, והודיע חד משמעית בקול קר ומנוכר: "לא הצלחנו".

הרב וואזנר היה מודע למקרה, והפיח בנו תקווה במשך כל העת, וגם אנו ניסינו לעודד את המשפחה בשמו של הרב. אולם, כאשר שמעתי את הפרופ' מיואש לחלוטין, נשברתי לרסיסים. יהודי יקר, אציל ועדין נפש, שנועד לגדלות, מה יהא עליו. יצאתי לרחוב והתיישבתי על גדר אבנים מזדמן, בפחי נפש מהולה ברחמנות גדולה, מבלי יכולת להתאושש.

מתוך יאוש וחמלה, גמרתי אומר לפנות אל הרב, ולהחזיר את המפתחות, כלומר, להגיד לרב, שאינני מסוגל לעמוד בכך. קמתי ונסעתי. דפקתי בדלת הבית, הרב פתח לי כדרכו במאור פנים, שמע בהזדהות את כל אשר על לבי, ובצורה מאוד כואבת, ולאחר מכן לקח את ידי, ובמשך עשר דקות תמימות התחיל לחזק אותי, לנחם ולעודד ולהסביר את האמונה הצרופה, את ההשגחה הפרטית, באופן אבהי ורגשי כל כך, עד שהבטחתי שמהיום רק אשתדל ואעשה יותר ויותר למען הזולת...

לעתים קרובות נכנסתי אליו עם בני משפחה כדי לשאול שאלה, הם באו לשמוע את התשובה מכלי ראשון, ולקבל את ברכת התורה. בדרך כלל, נעשה הדבר ביוזמתי, ולאחר שביקשתי מהרב שייאות לקבלם, אפילו לשתי דקות, כדי שיזכו לשמוע את הדברים בקולו. מאותו רגע שנכנסו, השפיל הרב את עיניו בקדושה של מעלה, למשך כל זמן הביקור, לא גבה לבו ולא רמו עיניו, ובכתפיו הרחבות בכל מכמני התורה, לקח הרב אחריות עילאית, והיה פוסק את פסיקתו הברורה, כרב כאבא וכאמא, מתוך הבעת רגשי צער או שמחה, חשנו בעליל שהוא מרגיש את הכאב כאילו והיה מדובר בבנו יחידו, כשהוא מוסיף בדרך אגב כמה מילות חיזוק עבורי, לנסוך בי את תעצמוות הנפש להתמודד יחד עמם. בצאתם ובדמעותיהם הבנתי מה גדלה הערכה העם כולו רוחש לרבן של ישראל, וכיצד נתקבלו דבריו בבחינת הלכה למשה מסיני.

הדבר המדהים ביותר שנכתתי בו לאורך חצי יובל שנים מהיכרותי הקרובה ומן השאלות והלבטים הרבים שהנחתי על שולחנו, הוא

ופלתי", על שם שכורתין דבריהם, ומופלאים דבריהם. בכח התורה וברוחב ביתו, הצליח הרב תדיר לרדת לעומקי עומקם של הדברים, לנתח ולהקיף, לחתוך את הדין בסכין מלובן כתער, ולפסוק את פסוקו שאין עליו עוררין, ברוגע ובשלוות נפש מאין כמותה.

הרב היה אומר לי תמיד: "הטלפון שלי תמיד פתוח לשאלות דחופות, תתקשר, אל תהסס", ואכן, לא היה פעם אחת שהרב לא ענה לי באדיבות ובסבלנות יתירה, כאילו שאין לו בעולמו דבר מלבד שאלה זו וזו. וזאת גם כשהיה שוהה למנוחה בירושלים, או בחוץ לארץ, כל אימת שהייתי מתקשר, הייתי זוכה למענה ברור וחד מאין כמוהו.

בשאלות של פיקוח נפש, היה מבקש להעלות את הפרופ' על הקו, ולשמוע את דעתו בעניין. הרב תמיד ידע לשאול שאלות מדוייקות וחדות ולפרטי פרטים, ורק כאשר השתכנע מתשובותיהם הברורות של הרופאים, היה פוסק את ההלכה, כשהרופאים עומדים ומשתאים: הנמצא כזה, איש אשר רוח אלוקים בו, חכם ונבון בכח התורה. והיה מתקדש שם שמים לעיני כל בשר.

זכורני מקרה חריג וקשה, כאשר מנהל המחלקה, פרופ' ידוע ומקצועי ביותר, החליט החלטה קשה. הייתי אז בבית החולים, והתקשרתי בטלפון אל הרב וואזנר, לשאול דעת תורה כדת מה לעשות. הרב הורה לי להתיעץ עם עוד שני רופאים מומחים לעניין, ולהגיד לו מה דעתם. עמדתי נבוך ותכננתי את צעדי, התלבטתי האם להתיעץ עם סגן המנהל, האם הוא יחווה דעה אחרת מאשר המנהל עצמו, או להתיעץ עם רופא בכיר אחר, אחראי המשמרת, המגיע בעוד זמן קצר למשמרת הלילה. עודני חושב, מהרהר ומתלבט, ולפתע מגיעים שניהם [הסגן והרופא הבכיר] ופוסעים לכיווני, למקום שבו עמדתי. ניגשתי אליהם וביקשתי מהם להיכנס לחדר, לראות את התיק המדובר, ולחוות את דעתם. הם נעתרו לביקשתי, עיינו בתיק, והגיעו למסקנה שונה.

ידעתי תמיד, כי בכח התורה של הרב, ניתן לשדד עמקים ולהפוך סדרי בראשית. מכיון שכך, ביקשתי מהם בשמו ובכוחו של הרב וואזנר, להזמין את מנהל המחלקה לחדר להתיעצות, ולקבל החלטה ביחד. המשפחה עמדה בחוץ, בוכיה, בדמעות שליש, מצפים לשמוע מה הוחלט בעניינם. במקביל, התקשרתי אל הרב, וביקשתי ממנו שאתקשר בעוד כמה דקות, לשיחה עם הרופאים הבכירים, בתום התיעצות, התקבלה החלטה פה אחד, כרצונו וכפסיקתו של הרב. בסיום השיחה נטל הפרופ', מנהל המחלקה, את השפופרת, ומתוך התפעלות והערכה הצהיר "הרב, מהיום הפלאפון

המשך בעמוד 29

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

אספר לכם לדוגמא, מה שקרה עמי. קיבלתי הביתה מכתב בעילום שם, וזה תכנו: "אינני יכול למחול לך, שכל כך פגעת בי והתביישתי! בערב ראש השנה אחרי התפילה, לקראת עשיית התרת נדרים, חיפשת שלושה יהודים, עברת ליד הספסל בו ישבתי, ולא קראת לי - שאהיה גם אני מהבית דין, אלא המשכת ממני והלאה והזמנת יהודי אחר. וכי אני לא שווה? אינני דיין כשר?!..."

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, בלקט סיפורים על זהירותם של גדולי ישראל על ה'בין אדם לחבירו'

"לְבַלְתִּי רוּם לְכָבוֹ מֵאֲחִיו" (דברים י"ז, כ')

שמעתי - ואינני אומר סתם "שמעתי" - מפי בנו של רבי חיים גריינמן זצ"ל, כי שמע מאביו ששמע מפה קדשו של ה'חזון איש' זצ"ל דבר נורא. הוא התבטא פעם: היטלר ימ"ש לא בא על עברות של בין אדם למקום, היטלר הגיע ובה על עבירות של בין אדם לחבירו! מוראדיג!

ידוע המעשה שהיה מספר רבי ישראל שינקר זצ"ל:

רבי יהושע ליב דיסקין זצ"ל, מטעם בריאות היה עליו לשתות את התה שלו עם הרבה סוכר. ויהי היום בעת השיעור, הכניס לו השמש כוס תה, שבטעות הניח שם מלח במקום סוכר, וכיון שהשמש ידע שהוא זקוק להרבה, הכניס הרבה מלח... רבי יהושע לייב שתה את התה, ולא ראו עליו שום תגובה, שתה עד הסוף.

באמצע נכנסה הרבעצין בבהלה ולחשה לתלמידים: "אוי וי, היכן התה? אני מגלה כי השמש טעה והשתמש בצנצנת המלח!" אמרו התלמידים: "היה שם סוכר כרגיל." "מהיכן אתם יודעים?", שאלה, והם הסבירו: "כי הוא שתה את הכוס כמידי יום, כרגיל, ללא שום תגובה."

היא טעמה את השיריים וצעקה: "כן, כפי שאני אומרת, יש בזה מלח, וזה הרי בשבילו פיקוח נפש!" למחרת שאלוהו התלמידים: "למדנו רבינו, אם זה פיקוח נפש מדוע הרב שתה?"

והוא השיב בפשטות: "למדנו, כי נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש, ולא ילבין פני חברו ברבים!"

גם אני התנסיתי פעם לטעום תה עם מלח, שהכנתי אני עצמי בטעות, וממש לא היה שייך בעולם ללגום ולהכניס משהו לפה, אבל רבי יהושע לייב כן הצליח לשתות כוס שלמה של תה עם מלח, כי חשש שמא יהודי יתמלא בבושה.

ה'חזון איש' זצ"ל אמר פעם על עצמו: "הדבר הגרוע ביותר שיכול

להיות לי, אם נודע לי שהיתה לאדם איזושהי עגמת נפש ממני". נכנסו אליו הרבה אנשים, והוא חרד שמא למישהו תהיה עגמת נפש. הדבר הגרוע ביותר בעולם. בין אדם לחברו! ישמע חכם ויוסף לקח.

את המעשה הבא שמעתי מרבי שלום זצ"ל. אצלם בשכונת 'שערי חסד', התגורר יהודי ישיש, רבי יוסף שמשלביץ' זצ"ל, איש שידע ש"ס. 'א ש"ס איד'.

כדי לדעת מעט מי הוא האדם, נספר כי בצעירותו התגורר בעיר העתיקה, ולמד בישיבת 'עץ חיים' ברחוב יפו. אחד האברכים, שהיה צריך ללכת בדרכו לעיר העתיקה אחרי ה'סדר', ניגש לרבי יוסף והציע: "היום אני אלך אתכם ביחד, אלוהה את כבודו לכיוון העיר העתיקה."

"לא!", התחמק רבי יוסף - "קשה לי, ואינני זקוק למלווה".

"מה אכפת לכם, אני בין כה הולך".

"ממש קשה לי, אני רוצה לבד".

"אין כזה דבר שתלמיד חכם ילך לבדו! אם אני בין כה הולך לעיר

המשך בעמוד 30

אמר רבינו בדרך צחות: "בשבת נכשלתי בחטא גדול, כי בטעות למדתי אותם דפים של אתמול, ושמתי לב שהדפים מוכרים, וכנראה שהזיזו הסימניה, מה יכולתי לעשות? למדתי עוד הפעם את הדפים של היום, וב"ה זה המכשלות..."

על דרכי הלימוד והחובות, של מרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א

"וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו" (דברים י"ז, י"ט)

Shlomi Cohen/Flash90

וחובות אלו רודפים אותנו כל שעות היממה, ואפילו שכשנשכב לנוח מיד כשמתעורר דעתו על החובות, ואף מצב בריאותו תלוי במידה רבה אם נמצא לפני סיום החובות או לא.

וסדר לימודים אלו סיגל רבינו לעצמו כבר בתור בחור צעיר, בגיל שש עשרה לערך, והקדיש לכך שעות רבות מידי יום ביומו, בלי לדלג אף יום גם בזמנים לא קלים, וכך חוטף רבינו מזמנו היקר ללימודים אלו, בו בזמן שאת עיקר יומו, מקדיש רבינו ללימוד העיון וחבורי ספריו הנפלאים ועריכת מכתביו ועוד, ומפני שרבים שואלים ודורשים לפתוח להם פתח לתוך העולם הנפלא הזה, של חובותיו של רבינו, לדעת מה לומד וכמה לומד מידי יום ביומו, למען הגביר אהבת וחשק לימוד התורה בקרבם, וממנו יראו וכן יעשו, לפיכך השתדלנו בס"ד להביא בספר זה קצת מענין לימוד חובותיו, להרוות לב הצמאים לדעת הליכות מלכי בקודש מאן מלכי רבנן רבינו שליט"א, להגדיל תורה ולהאדירה.

ונציין בקצרה סדר לימודיו: רבינו מתגבר כארי לאחר חצות הלילה, ומתחיל באמירת: א. תיקון חצות ב. זוהר ג. תהילים ד. נ"ך ה. משנה ברורה ו. רמב"ם ז. שו"ע ח. תלמוד בבלי ט. תוספתא, י. תלמוד ירושלמי.

ובערב שבת קודש לאחר הצהרים, כשחוזר מהטבילה במקוה לכבוד שבת, לומד שנים מקרא ואחד תרגום עם פרש"י, ובחומש שמות מכילתא, ובחומש ויקרא ספרא [תורת כהנים], ובחומש במדבר ודברים ספרי.

פעם סיפר רבינו שהווה עובדא, באיש שנסע לארץ רחוקה להביא טרף ופרנסה לביתו, ובארץ ההיא הבצלים היו יקרים מאד, והיהלומים היו מתגלגלים בעפר ולא היה להם שום ערך. האיש שהה שם כמה שנים, והתרגל לחשוב שבצלים הם החשובים ביותר, ולכן אגר לו הרבה בצלים והניח אותם למשמרת אצלו. רגע לפני שעלה לספינה כדי לשוב לביתו, נזכר בלדיו הקטנים שמצפים לו בכיליון עיניים, ולכן התכופף לעפר ואסף לו כמה אבני חן מאירות, כדי שישמש להם כצעצוע. הוא עשה את דרכו בספינה שבועות אחדים, ובינתיים נרקבו כל הבצלים, וכשהגיע לשערי ארצו בקע מהם ריח נורא, עד שלא הרשו לו כלל להיכנס רק אם יזרוק את כל הבצלים למים.

כך הוא חזר לביתו שבור ורצוץ וחסר כל, והפגישה עם משפחתו היתה עצובה, כי כולם הצטערו על ההפסד הנורא, שאת כל הוננו וכספו שטרח ויגע עליו השקיע בבצלים, וכעת הכל ירד לטמיון, וכדי לנחם את ילדיו הוציא מכיסו את האבנים המאירות. ראתה את זה אשתו ואמרה בהתפעלות שאלו יהלומים יפים מאד. החליט אותו יהודי ללכת לסוחר יהלומים כדי לשאול לשוויים, והתברר לו שהם שוויים הון תועפות! החל אותו היהודי להצטער צער רב ואמר: "יכולתי לאסוף מהם המון- בלי מאמץ! בחינם! ולהתעשר, וכעת..." "והמסקנא"- אמר רבינו- "אנשים מחפשים לעשות עוד מסחר ועוד מסחר, ולהרוויח עוד כסף ועוד כסף, אבל אחר כך מגיעים לשמים, ושם הרי אין כל זה נחשב מאומה, שאין עומדים לו לאדם לא כסף ולא זהב, ופתאום היהודי מוצא שיש לו כמה מצוות שבכל זאת עשה, וזוכה לקבל בעבורן שכר טוב ונפלא בעולם האמת, ואז הוא מצטער מדוע הוא לא עשה עוד ועוד מצוות... והחכם עיניו בראשו..."

החובות של רבינו, כשמם כן הם, משל למה הדבר דומה, לאדם השקוע בחובות גדולים, ומתהלך כל שעות היממה ודואג מה יהיה עם חובותיו, וכיצד יפרעם ואיך יגלגלם, ולא נח ולא שקט כל הזמן מדרגתו על פירעון חובותיו, כך הזוכים לחסות בצילו הגדול של רבינו חיים קניבסקי שליט"א, חווים את המתח הגדול של החובות, השורר בסביבתו של רבינו כל יום מחדש, עד לסיומם של לימודי החובות,

סדר לימוד החובות

רבינו מתגבר כארי לאחר חצות לילה, לעבודת ה' וליגיעת התורה, ומיד מתחיל כדלהלן:

תיקון חצות

את סדר יומו בלימוד חובותיו פותח רבינו לאחר שמתעורר בחצות הלילה, עם אמירת 'תיקון חצות', ומשתדל מאוד להצניע הדבר שלא יראוהו בנ"א.

לימוד הזוהר

בתוך לימודי חובותיו לומד רבינו כל יום דף בזוהר הקדוש [לימוד זה לומד רבינו כשספון בביתו לאחר חצות הלילה, לאחר שאמר תיקון חצות. לא ניחא ליה רבינו שרואים אותו לומד חכמה זו, ולפיכך משתדל להסתיר את הדבר]. ושמעתי מאיש נאמן שזוכר בשנים עברו שרבינו למד כל שבת את הזוהר של פרשת השבוע.

הסתרת לימוד הזוהר

כאמור לעיל נוהג רבינו שאת לימוד הזוהר היומי מסתיר מעיני בני אדם, ולפיכך לומד חכמה זו באישון לילה. עובדא הוה פעם בחול המועד סוכות, שיצא רבינו מהסוכה ונכנס לחדר הפנימי, ואמר שצריך ללמוד כאן משהו, וראיתי שלמד בספר 'הושע', ואח"כ הסתגר בחדרו ולמד בזוהר פרשת תרומה, והיתה שם סימניה כבכל ספרי חובותיו, כיון שגם זה חלק מלימוד החובות. בשנים עברו למד רבינו ספרי קבלה וסיימם כל שנה, ביניהם ספר 'פרי עץ חיים' לר' חיים ויטאל זצ"ל [נכידוע גם מרן החזו"א זצ"ל היה לומד בספר 'פרי עץ חיים'], וספרי ה'לשם' [ושמעתי מרבינו שעבר על כל ספרי ה'לשם', והוסיף שזה ספר מאד מעניין שיש בו את כללי הקבלה]. וכשרבינו התחיל פעם פרק שני של חגיגה 'אין דורשין', אמר "היום אני לומד 'קבלה'".

אמירת תהילים

רבינו אומר כל יום מזמור אחד בתהילים, ומתחיל מחדש למחרת יום הכיפורים. ושמעתי מרבינו שגומר את ספר התהילים באמצע חודש אב, ומאז אומר כל יום עשרה פרקים כדי לסיים את התהילים עד ר"ח אלול, ובמשך חודש אלול אומר כל יום עשרה פרקים כדי לסיים פעמיים את התהילים עד ראש השנה, ובעשרת ימי תשובה גומר כל יום את כל הספר.

שבת תשובה תשע"א

אמר רבינו שכבר בלילה אחר חצות גמר התהילים, וזה לוקח לערך שעה וחצי.

ופעם אחת סיים רבינו כל ספר התהילים, כמנהגו כל עשרת ימי תשובה, ולאחר שסיים אמר שזה לוקח כשתי שעות, ואמרת לו שהסתכלתי בשעון ולקח כשעה וחצי וקצת פחות, ואמר רבינו: "נו, היום זה הלך מהר".

ממתי התחיל רבינו לימוד החובות

שאלו לרבינו ממתי התחיל סדר לימוד חובותיו זה, שמסיימם כל שנה בערב פסח, והשיב: "בגיל שש עשרה בערך. ובשנה ראשונה ושניה עדיין לא הצלחתי לעמוד בכל, משום שהיה קשה ללמוד שמונה דפים ליום, ובשנה שלישית ב"ה כבר הצלחתי. אמנם את סדר המחזור של הלימוד ברמב"ם וש"ע התחלתי מאוחר יותר".

ה'חטיפות' של רבינו

מכיון שכבר מעל לשבעים שנה סיגל רבינו לעצמו לסיים את הש"ס בכל שנה, עלה בחשבונו שנצרכים לכך כמה דברים: א. ללמוד כאמור כל יום שמונה דפים. ב. כמו כן באם מגיע לסיום המסכת, ונשאר למחרת פחות משמונה דפים, כגון בחודש טבת שלומד מסכת זבחים, וכשמגיע לסוף המסכת היה עליו להתחיל הלימוד היומי בדף ק"ו, בו בזמן שדפי המסכת עד דף ק"כ, ואם ילמד מדף ק"ו כמידי יום שמונה דפים - יגיע לימודו עד דף ק"ד, ולמחרת כבר יישאר פחות משמונה דפים, לפיכך עשה לעצמו חוק שאין להשלים דפים ממסכת למסכת, אלא לומד באותו יום מדף ק"ו עד סוף המסכת, שזה חמש עשרה דפים, וזה הנקרא 'יום החטיפה' משום שחוטף דפים יותר מכל יום [ועי' עירובין נ"ד א': א"ל שמואל לרב יהודה שינא חטוף ואכול חטוף ואישתי, דעלמא דאזלינן מיניה כהלולא דמי].

אשרי עין ראתה כל אלה, את חשקת התורה והצמאון הנורא לכל דף גמ', ואע"פ שכבר למד רבינו את כל הש"ס פעמים רבות, מ"מ כל פעם ניגש אל לימודו באותו החשק ובאותה השתוקקות, כאילו לומד זאת פעם ראשונה, ומקיים במוחש דברי חז"ל 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'.

לימוד מסכתות קטנות

רבינו בגודל צמאונו לכל חלק בתורה, לא מוותר אף על דבר אחד מדברי חז"ל בכל רחבי הש"ס, ואחד הדברים הבולטים, שרבינו עמל עליו מאד בסדר הלימוד של השמונה דפים הוא במסכתות הקטנות שנדפסו בסוף מסכת ע"ז, שכוללים אבות, אבות דרבי נתן, סופרים, שמחות, כלה, כלה רבתי, דרך ארץ רבה, דרך ארץ זוטא, גרים, כותים, עבדים, ספר תורה, תפילין, ציצית, מזוזה.

העבירה

אמר רבינו בדרך צחות: "בשבת נכשלתי בחטא גדול, כי בטעות למדתי אותם דפים של אתמול, ושמתי לב שהדפים מוכרים וכנראה שהיזיון הסימניה, מה יכולתי לעשות? למדתי עוד הפעם את הדפים של היום, וב"ה זה המכשלות..."

גם פעם אחרת (יום ג' כ"ו סיון תשס"ז) שמעתי שרבינו אומר, שלמד שני דפים ביזמא שהיו מוכרים לו ולא הבין מדוע, ולבסוף ראה שלמד שני דפים שכבר למד אתמול, ואמר בבדיחותא בניגון מיוחד 'איזו עבירה גדולה'.

נכנסתי לרב פלמן, התיישבתי מולו והתחלתי לבכות. אני יושב ובוכה, בוכה ובוכה בלי מילים, והרב יושב מולי ושותק ומסתכל עלי, ולא אומר מילה. שמת לי לב שגם מהעיניים שלו התחילו לזלוג דמעות, אבל הוא שתק כל הזמן

העיניים המנחמות והמשמחות של הגה"צ רבי בן ציון פלמן זצ"ל

"לשמור את פל דברי התורה הזאת" (דברים י"ז, י"ט)

מספר נכדו של הגה"צ רבי בן ציון פלמן: "נכנסתי לבית הסבא. בחדר הסלון, אם תקראו לזה סלון, ישב יהודי בצד השני של השולחן מול סבא, והרצה את צרותיו. האיש בכה מפעם לפעם. פירט את מצוקותיו אחת לאחת לפרטיהן ונבכיהן. "סבא ישב מולו ושתק כל הזמן. כל העת הסתכל עליו חזק בעיניים, הקשיב מאוד ונענע בראשו, כאומר 'אני מזדהה אתך ומבין אותך'. מרחוק היה נראה כי בשתיקתו והקשבתו הוא מועיל לו יותר מכל הדיבורים. "כך ישב עם האיש שעה ארוכה, עד שהחזיר לו לפחות זיק מתקוותו, להחזיק מעמד ולשרוד עוד כמה שבועות, לעמוד בניסיונות ולהתחשל.

"סבא לא שם לב שראיתי. לאחר כרבע שעה אמר לי: 'ישנם אנשים הבאים לשפוך את הצרות והבעיות שלהם, לא בשביל לקבל תשובה ועצה, אלא כדי שיקשיבו להם, שיאזינו למה שעובר עליהם, וההקשבה מרגיעה אותם'. ע"כ. מה למדנו מר' בן ציון?

כי מטבעות הכסף, הן הביטוי המגושם ביותר של צדקה. יש נתינת צדקה אחרת, גבוהה יותר, בה הצדקה לא ניתנת בכלל מיד ליד, אלא מתבטאת בחיוך של עידוד, לפעמים אפילו לא בחיוך, אלא בהקשבה, או בישיבה ליד העמית, לשבת סתם כך, אף מילה אינה נשמעת - רק קרבתו של הידיד היא שמעודדת ומנחמת, ובכך נותנים צדקה ביד רחבה! כי צדקה אינה מחפשת דווקא את המטבעות, אדרבה, לרוב היא מחפשת את הלב, את מבע הפנים, את העיניים.

היו הזדמנויות נדירות נוספות שר' בן ציון פלמן הזיל דמעות. מול בן אדם, שמועות של רחמים, אבל לפעמים דמעות של ערגה וגעגועים. יהודי נכבד מבני ברק שהלך תמיד בצדי דרכים, ללא שיח ושיג עם שכנים וקרובים, סבל מבעיות גופניות מורכבות, היה מתלווה לרב פלמן, ונכנס קבוע פעם בשבוע כדי להתעודד, להשמיע ולשמוע דברי ניחומים. ר' בן ציון היה מסייע לו כספית. ויהי היום והוא הגיע עד כדי דכדוך מקסימאלי מבחינתו. "הרגשתי נורא, היה לי מאוד רע בלב, נכנסתי ל'יאוש", סיפר. "נכנסתי לרב פלמן, התיישבתי מולו והתחלתי לבכות. אני יושב

ובוכה, בוכה ובוכה בלי מילים, והרב יושב מולי ושותק. מסתכל עלי, ולא אומר מילה. "שמת לי לב שגם מהעיניים שלו התחילו לזלוג דמעות, אבל הוא שתק כל הזמן.

"לאחר שנרגעתי קצת, פתח הרב ואמר לי כל מיני מדרשים וסיפורים המובאים בחז"ל, כמעט שעה ישבתי אצלו, והוא המשיך עוד מדרש ועוד מעשה. עד שנרגעתי, ואז הוא לחץ את היד שלי בחביבות, לא עזב את היד, וכך יחד איתי התרומם יצא וליווה אותי עד פתח הבניין למטה, תוך כדי שהוא מחזיק את היד שלי בעוצמה. הוא נפרד ממני באומרו: 'אני מחכה לך שוב!'..."

"בהזדמנות אחרת כאשר ליווה אותי במדרגות, אמר לי דברי תורה, וכה אמר: 'כאשר גוי מצליח ועושה חיל, עולה לגדולה ולעשירות, הוא עושה מה שמתחשק לו וככל העולה על רוחו, בעיקר, לא חושב על אדם אחר מלבדו. עם המעמד שיש לו - הוא גוזל וחומס אנשים חפים מפשע, ללא נקיפות מצפון. הוא סוער עם ההרגשה שכל העולם שייך לו.

"ומה קורה כאשר ההצלחה מחמיצה לו פנים? הוא מאבד כל טעם בחיים. ואפילו הולך ומאבד את עצמו לדעת... ואם מ'חסידי אומות העולם' הוא, הוא מזכה עוד כמה מחבריו, ולוקח איתו עוד כמה גויים... מיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה..."

"אבל היהודי בכל תקופה ומצב, חושב על העתיד. כאשר מצליח ועושה חיל, הוא זוכר שגם במצב כזה העולם אינו הפקר, ויש מחר, שיצטרך לתת עליו דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים על כל

מעשי- אם יתנהג שלא ביושר.

"וכאשר היהודי נופל ולא מצליח, נוחל כישלונות וביזיונות - אינו מת'יאש, הוא יודע היטב כי יש מחר. ומחר הכול יכול להשתנות ובין רגע, ו'ישועת ה' כהרף עין', ברגע קטן הקב"ה יכול להוציא מאפילה לאור גדול. כפי שרואים בחוש, שהקב"ה עוזר ומושיע ליהודי בעת צרתו, בדרך נסתרת ונגלית.

"וזה העושר של היהודי, בין בגשמיות ובין ברוחניות: המחר עומד מול עיניו. ועל זה נרמז בתורה הקדושה 'צעק רבי בן ציון לתוך האוזן שלי: 'ושמתי פדות בין עמי ובין עמך- למחר יהיה האות הזה' (שמות פרק ח' פסוק י"ט). המחר, המחשבה על העתיד מבדילה בין עם ישראל לגויים".

התוצאות של טריקת הטלפון

אברך בכולל של ר' בן ציון 'תפארת משה', עמד מול מבוי סתום בעת שלא קיבלו את בתו לסמינר. הוא ביקש מר"צ שידבר עם המנהל. ר' בן ציון התקשר אליו, ופתח את השיחה בפשטות: "כאן מדבר שלום בן ציון פלמן, רציתי להמליץ על משפחת... שהוא אברך חשוב". המנהל זעם והגיב בתקיפות: "יקירי, אינני יודע מי אתה, אבל תשמע טוב, אין על מה לדבר, חבל על זמני ועל זמנך", וטרק את הטלפון.

ר' בן ציון הוציא מיד ספר תהילים, והחל לומר תהילים בבכי. הברן שליט"א נכנס בדיוק לבקר את אבא ואמא, ולהפתעתו ראה את אבא בוכה עם ספר תהילים. מה קרה, האם מישהו חולה, חלילה? אבא הגיב: "ביקשתי עבור יהודי מסוים שיקבלו את בתו לסמינר, עשיתי את החובה שלי, והרי הקב"ה יכול לחולל את ההצלחה - את הנס, ואני אומר על כך תהילים..."

תמסור תודה להקב"ה - בחוץ לארץ

מספרים: יהודי יקר נכנס לאחד מזקני ירושלים זצ"ל, וסיפורו בפיו, כי הוא מתפלל על הפרנסה- שמתקשה בה מאוד. ובמקביל בקרוב הוא יוצא בעזרת ה' לחוץ לארץ - למסע גיוס כספים, כי אמרו לו שבארה"ב יכולה להיות לו סייעתא דשמיא גדולה, להשיג כספים ולשוב לארץ באמתחות מלאות.

הזקן הירושלמי בירך אותו בחום, ואמר לו כי ימים בודדים לפני הנסיעה שיכנס עליו, כי הוא מעוניין לשגר פריסת שלום מיוחדת למישהו.

הגיע היום, נכנס היהודי ואמר לצדיק הירושלמי: "המזוודות סגורות ומוכנות, עוד כמה ימים אני נוסע בעזרת ה' יתברך, ובאתי לקבל את השליחות".

"אוהו! שכו"ח שהגעת! תשמע היטב", אמר, "מיד כאשר המטוס ינחת על יבשת ארה"ב, במטותא ממך, שתמסור שם בשמי תודה

לקדוש ברוך הוא, ובאותה הזדמנות תבקש ממנו, מהקב"ה, שהנכד שלי יבריא, ותאמר לו כי אני ורעייתי זקוקים לישועה ורפואה".

האיש לא הבין מה עניין הקב"ה לארה"ב, ומה היהודי רוצה ממנו, והגיב: "מה אני קשור לבעיות הללו, וכי הרב אינו יכול לבקש מהקב"ה שירפא את נכדו?!"

השיב לו הזקן: "בכל זאת מבקש אני ממך שתעשה למעני, ובהתנצלות על שאני מטריח אותך- תמסור ד"ש ותבקש למעני".

האיש הביט בו בהשתוממות: מה זקן ירושלמי נטפל אלי, מה הוא רוצה ממני?!

הזקן הצדיק הסביב: "אמרת לי, שאתה מתפלל הרבה על פרנסה, ובמקביל עם התפילה אתה נוסע במיוחד לאמריקה, הבנתי כי שם אתה מוצא את הקב"ה שייתן לך עזרה, ולכן אני מבקש, שכאשר תמצא שם באמריקה את הקב"ה, הממתין לך שם בארצות הברית, תבקש גם משהו בשבילי... על הנכדים ועל זוגתי החולה".

"חלילה!", הזדעק היהודי ירא השמים, "הקב"ה נמצא בכל מקום! לא אמרתי כלום, לא התכוונתי לכלום!"

הביט עליו היהודי הירושלמי הפיקח: "אז אם כן, מדוע אתה טורח ואורז פעקאלאך ומזוודות, כדי לקבל סייעתא דשמיא באמריקה? מדוע אתה חושב שה' יכול וממתין לסייע דווקא למי שמרחיק אליו לניו יורק, ולא למי שנשאר כאן בירושלים?!"

סיפור נאה. שיחה נאה.

סיפר דומה במקצת נכתב במדרש. והרב פלמן היה מרבה לצטטו (ויקרא רבה פט"ו):

מעשה באיש שהיה לו פה מפיק מרגליות, והנה שבת אחת על שולחנו אמר לאשתו ולילדיו: "שמעתי מפי אחד מגדולי התנאים, כי לכל אחת מהשערות שבגוף יש גומה בפני עצמה, ומשם היא ניזונת- 'כדי שלא תהא אחת מהן נהנית מחברתה'. ריבי רבבות שערות ובמקביל ריבי רבבות גומות, כדי לזון כל שיערה בודדת ממקורה המיועד לה".

אשתו המתונה לסיום תיאורו, ודבריו המפיקים מרגליות, ואז שאלה אותה: "אם כן מדוע אתה מתכוונת לצאת בשבוע הבא למרחקים, לתור אחרי פרנסה ולהשאיר אותי כאן בבית לבד? ממש תמוה, אם לשערה אחת מתוך מאות אלפים, בגוף אחד קטן, הקב"ה ברא גומה שממש היא יונקת וניזונת, אז דווקא לך הוא לא ברא גומה כאן לידנו, שאתה חייב לחפש פרנסות אי שם באפריקה? אם כן, בבקשה ממך, תישאר בבית ותחפש את הגומה שנבראה במיוחד בשבילנו, תמצא בשבילנו סיוע כלכלי כאן קרוב, מתוך הגומה המוכנה לך מהקב"ה". הבעל קיבל את ההערה הנוקבת של זוגתו. פירק את המזוודות, לא יצא לדרך ונשאר בביתו. מצא עבודה סמוך לבית ופרנס את עצמו. מעשה שהיה- מדברי חז"ל.

(מתוך הספר 'ספר ללא שם')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

זכורני, שכשהתפללתי ביום הכיפורים יחד עם רבינו הגדול, גאון עוזנו ונזר תפארתנו, מורנו ורבינו רבי עובדיה יוסף זצוק"ל, כשהיה מגיע לוידוי "ביטלנו תורתך ימים ולילות", בכיותיו ודמעותיו היו רבות מאוד. שאלוהו מדוע הוא בוכה כל כך על ביטול תורה, הרי מי כמוהו משתדל לנצל כל שבריר של שניה ללימוד התורה הקדושה? הוא השיב שאדם שיש בו את הכוחות - נידון גם על הכלל

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, על הענווה של גדולי ישראל

Yaakov Cohen/Flash90

"אֵל הַשֵּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם" (דברים י"ז, ט')

ייחודיותו של עם ישראל מתבטאת בכך שגדוליו ומנהיגיו, ככל שהם מוסיפים גדולה, הם מוסיפים ענווה! להבדיל מעובדי הכוכבים שהראש שלהם "מסתחרר" ככל שהם מוסיפים גדולה! שלמה המלך אומר (קהלת ה, יב): "יש רעה חולה ראיתי תחת השמש, עושר שמור לבעליו לרעתו". דרשו על כך חז"ל (פסחים ק"ט ע"א): "אמר רבי שמעון בן לקיש: זו עושרו של קרח". זו היתה הבעיה הגדולה של קרח: הראש שלו "הסתחרר" מהאוצרות הרבים שקיבל מאת ה'! הוא לא הצליח להישאר עניו ושפל, אלא ניצל - מתוך בחירה חופשית - את הכלים שניתנו לו לרעה. היסוד להצלחה אמתית הוא: "כי אתם המעט!" בה במידה שאדם ממועט את עצמו, ומתנהג במידת הענווה - כן הוא משמר, ומעצים, את הגדולה שקיבל. וככל שהוא מתגאה בה, ומנצל אותה לרעה - כן לא תהיה לה זכות קיום והיא תאבד ממנו. זוהי עבודת האדם! לא "להסתחרר" מעושר, ממעמד, מכישרונות. להישאר עניו ושפל!

לו. שמא אינו מנצל, די הצורך, את כישרונותיו להרבות בכבוד שמים בעולם? שמא אין הוא מנהיג את עם ישראל בצורה המושלמת? החשש התמידי הזה איפשר לו, ולכל גדולי ישראל בכל מהלך הדורות, להתנהג בענווה, וזאת למרות גדלותם העצומה. הם לא הסתפקו בדרגות הגבוהות אליהן הצליחו להגיע, משום שחששו שמא עדיין הן אינן מספיקות, ביחס למה שקיבלו מהבורא יתברך, ותמיד שאפו להוסיף בעבודת השם, ביתר שאת וביתר עז. זכורני שכשהתפללתי ביום הכיפורים יחד עם רבינו הגדול, גאון עוזנו ונזר תפארתנו, מורנו ורבינו רבי עובדיה יוסף זצוק"ל, כשהיה מגיע לוידוי "ביטלנו תורתך ימים ולילות", בכיותיו ודמעותיו היו רבות מאוד. שאלוהו מדוע הוא בוכה כל כך על ביטול תורה, הרי מי כמוהו משתדל לנצל כל שבריר של שניה ללימוד התורה הקדושה? הוא השיב, שאדם שיש בו את הכוחות נדון גם על הכלל, כמה יכול היה להגדיל ולהגביר את לימוד התורה וקיום המצוות בכלל ישראל. אם לא עשה מספיק - הוא נתפס בעוונם. לכן הוא עומד ומתוודה שמא לא פעל מספיק עבור כלל ישראל. שנינו במשנה באבות (ד, ד): "מאוד מאוד הוי שפל רוח". לא די ב'מאד' אחד, יש צורך ב'מאד מאוד'! הווי אומר, שאף פעם בן אדם לא יכול להסתפק במה שעשה, כדי להתרחק מן הגאוה, אלא תמיד מוטלת עליו עדין החובה להתרחק עוד!

חששו התמידי של משה רבינו

ענוותנותו של משה רבינו, היא שהביאה אותו אל פסגת הגדולה. באמת צריך להבין, איך יכול אדם כה גדול, שהתורה מכנה אותו (דברים לג, א) בתואר הנעלה: "איש האלוקים", להתנהג בענווה כה מופלגת, עד כדי כך שהתורה מעידה (במדבר יב, ג): "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה?" התשובה לכך היא, שמשה רבינו חשד תמיד בעצמו, שמא אין הוא נותן מספיק 'תפוקה' ביחס למה שקיבל מהשי"ת. משה רבינו ידע היטב את כל המעלות שלו. מכל מקום הוא חשש שמא אין הוא מוצה די הצורך את הכוחות והכישרונות שניתנו לו. "אשר על פני האדמה" - משה רבינו למד מן האדמה. האדמה -מספקת את הסחורה' - את מה שזרעו בתוכה היא מגדלת ומצמיחה. היא נותנת את ה'תפוקה' שלה. משה רבינו היה עניו משום שהוא התבונן על האדמה, וחשש שמא הוא גרוע ממנה! שמא הוא לא נותן את התפוקה שיש בכוחו להפיק לפי הכלים הרמים שניתנו

כל ימי אני מקפיד לפנות את הדרך לאחרי

פעם אחת ארע שהסבא קדישא, הכהן הגדול מאחיו מרנא ה'חפץ חיים' זצ"ל הלך בשביל צר, שרק בן אדם יכול לעבור בו, והנה הוא רואה מולו קצין רוסי פוסע בשביל. הוא מיהר לרדת לשולי השביל ונתן לקצין לעבור. הקצין שאלו: "הן איש זקן ושבע ימים אתה, מדוע פינית את דרכך לאדם צעיר ממך בעשרות שנים? שורת הדין היתה שאני הייתי צריך לפנות את השביל לכבודך!".

נענה ה'חפץ חיים' ואמר לו: "דע לך! כל ימי אני מקפיד לפנות את הדרך לאחרי!".

המשפט הזה, שיצא מפיו של הכהן הגדול מאחיו, החפץ חיים, צריך לשמש עבורנו משפט מפתח, תמרור דרך! להקפיד תמיד להתנהג בענווה ובשפלות. כבוד לא 'לוקחים'! אי אפשר לקחת אותו בכוח! כבוד רק 'נותנים'. מי שמקיים בעצמו את המאמר "מאוד מאוד הווי שפל רוח" - יפנה תמיד את הדרך לאחרי! הוא לא ייטול את הכבוד לעצמו.

זוהי בהחלט עבודה קשה, עבודת המידות, לפנות את הדרך לאחרי. להקפיד על כבודם ולהיזהר שלא לפגוע בהם. להסתכל תמיד בעין טובה על טובתו וגדולתו של הזולת, לשמוח ולהסתפק במה שיש. לא לחפש איך אפשר לקחת עוד. מי שמתנהג על פי התוויה זו - אשריו בעולם הזה, חייו הרבה יותר מאושרים, וטוב לו לעולם הבא.

כל אדם צריך לזכור דבר אחד פשוט: אני בסך הכל פקיד זוטר בעולם הזה!

יש פקיד בבנק שתפקידו לספור את שטרות הכסף, ולרשום אותם בספרי הבנק. בכל יום עוברים תחת ידו מיליונים. האם הוא יכול להתגאות במיליונים האלו? פשיטא שלא! הוא בסך הכל פקיד, הממלא את חובתו, ומקבל את משכורתו מהמנהל הראשי.

כאן, בעולם הזה, כולנו 'פקידים' של בורא עולם. שום דבר לא שייך לנו. הקב"ה מנה את כל אחד לאיזשהו תפקיד, אותו עליו למלא, איש איש לפי הכלים שקיבל ממנו יתברך. גם אם מתוקף תפקידו הוא 'מגלגל מיליונים', עליו לדעת שהוא בסך הכל 'פקיד', 'צינור' דרכו מעביר הבורא יתברך את השפע לעולם.

הדברים אמורים לא רק ביחס לממון. אדוננו גדול הדורות הגאון מוילנא זצ"ל אומר, כי גם ביחס לחכמה, שומה על האדם להכיר ולדעת, כי אף אם זכה להגיע לאיזושהי דרגה בידיעת התורה, לאחר שעמל, יגע ושקד עליה יומם ולילה, מכל מקום 'ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה" (משלי ב, ו), ורק משום שהקב"ה נתן לו סיעתא דשמיא מיוחדת וזכה להגיע להיכן שהגיע!

כמו שפקיד לא יכול להתהדר בעושרו של בעל הבית, כן כל אדם לא יכול להתהדר ולהחשיב את עצמו למשהו. שומה עליו להרגיש שמדיליה לית ליה מידי, וכל מה שיש לו - מאיתו יתברך הוא! הכתוב אומר (דברים ד, לה): "כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו" - אם אדם מרגיש את עצמו ל'יש', שיש לו משהו מדיליה, הרי הוא פוגם ב'אין עוד מלבדו'!

הנפילה של רבים וטובים, היא בזה שייחסו לעצמם איזשהו 'יש', חשבו שמגיע להם משהו.

זוהי עבודת המידות. להרגיש שאני 'אין'. גם אם הקב"ה מינה אדם לתפקיד חשוב, בעל השפעה רחבה, ונתן לו עושר רב - עדיין עליו להרגיש 'אין'! עליו להרגיש שהוא בסך הכל 'צינור', וככל שהצינור ריק יותר, חלול יותר - כן עובר בו שפע רב יותר מ'אין עוד מלבדו'. ואם מכניסים בתוכו משהו מן ה'יש' - זה יוצר 'סתימה' בצינור! והסתימה חוסמת את זרימת השפע העובר דרכו!

המרגיש 'אין' - הוא המרוויח

מספרים על בעל אחד, שהגיע לביתו וראה שם אי-סדר גדול. הרגיה אותו במיוחד הריצפה המלוכלכת. כיוון שהסבל הזה היה אצלו סבל מתמשך, החליט ללכת להתיעץ עם מרן ראש הישיבה, שר התורה ועמוד היראה, חכם בן ציון אבא שאול זצ"ל.

כשפתחו לו את הדלת הוא כמעט התעלף: חכם בן ציון עומד עם מכנסים מקופלים כלפי מעלה, נועל נעלי בית לרגליו ושוטף את הרצפה.

כשראה זאת - ברח מהמקום. הוא לא שאל את הרב כלום. 'סטירת הלחי' שחטף הייתה עבורו התשובה הטובה ביותר לשאלתו וללבטיו.

אתה רואה שהרצפה מלוכלכת? מה הבעיה? קח מקל שטיפה ותנקה! פעם פעמיים תנקה לבד, בפעם השלישית האשה תצטרף ותנקה איתך ביחד, ובהמשך היא כבר תנקה לבד... אם תושיט יד לעזרה - הכל יבוא על מקומו בשלום... אבל כדי להושיט יד - צריך האדם לעבוד על מידותיו ולהרגיש 'אין'! מי שמרגיש שהוא 'יש' יתנהג בגישה שזה 'לא מתאים' לו, והתוצאות עלולות להיות הרסניות. ככל שאדם מוותר יותר - הוא מרוויח יותר. מצליח יותר. הוא המנצח!

הלבנה שדיברה ואמרה: "אין שני מלכים משמשים בכתר אחד" - הפסידה והתמעטה (חלין ס ע"ב). השמש ששתקה - הרוויחה! אורה רב עוצמה! "שמש צדקה ומרפא בכנפיה" (מלאכי ג, כ). השמש השכילה להבין, כי היא באה לעולם למלא את התפקיד שייעד לה הבורא, ומה לה, אפוא, להתאונן ולהתלונן?

משום כך, מהווה השמש דוגמא נאמנה לכל אלו המשכילים להבין, שהכל מגיע מאת השי"ת. כפי שדרשו חז"ל (יומא כג ע"א): "הנעלבין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמוחין ביסורין - עליהן הכתוב אומר (שופטים ה, לא): 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'". גם אם ביזו אותם, העליבו אותם, הם לא יוצאים ל'מלחמה'. הם מאמינים באמונה שלמה כי "הכל בכתב מיד ה'", וכל ההערות והביזיונות שספגו - הם מאתו יתברך. מי שמרגיש 'אין' - לא נפגע מכל דבר. לא יוצא להילחם על ה'אין' שלו. מי שהוא 'יש' נפגע כל אימת שמרגיש כי מאן דהו פגע ב'יש' הזה, ויוצא להילחם עליו.

לא אחת אשה פונה לבעלה, שאיחר קצת מלשוב הביתה, ושואלת אותו: "איפה היית?" השאלה הזאת מנדנדת לו... הוא מתרגז ממנה ומתחשק לו לענות: "תפסיקי כבר עם השאלה הזאת! תני לבן אדם לחיות... ולעתים אף חריף יותר: "מה זה העסק שלך? כל דבר את צריכה לדעת?...". אם ענה כך - הוא לא בכלל "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו"! הוא מחשיב את עצמו ל'יש', והריהו כופר ב'אין עוד מלבדו'! אם השכיל לבלום את פיו, ולענות בנחת ובשלווה - הריהו בכלל אלו המאמינים באמונה שלימה שהכל מאת ה', ושכרו רב מאיתו יתברך.

(קטעים מתוך הספר 'משכני אחרך' פרשת קרח)

מקרה מעניין קרה בבני ברק: שני אנשים קנו כרטיסי הגרלה בשותפות. כל אחד קנה כרטיס בנפרד, והקנה לחברו חצי ממנו בקניין גמור כדת וכדין. אחרי ההגרלה בדק ראובן את הכרטיס שלו ונוכח לדעת שזכה בפרס הגדול. דא עקא, עליו לתת חצי מהסכום לשמעון...

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על השופטים של כל אדם

"שופטים ושופרים תתן להם בכל שפירי" (דברים ט"ז, י"ח)

כשחשב שהוא זכה - טען שהכל שלו

מקרה מעניין קרה בבני ברק: שני אנשים, ראובן ושמעון, קנו כרטיסי הגרלה בשותפות. כל אחד קנה כרטיס בנפרד, והקנה לחברו חצי ממנו בקניין גמור כדת וכדין.

אחרי ההגרלה בדק ראובן את הכרטיס שלו, ונוכח לדעת שזכה בפרס הגדול. דא עקא, עליו לתת חצי מהסכום לשמעון...

מה עשה? הרי סלפון לשמעון ואמר לו, תוך שהוא מקליט את כל השיחה: "נראה לי שעדיין לא בדקת את תוצאות ההגרלה. אני כבר בדקתי, ורציתי לבשר לך שהכרטיס שלך זכה בהגרלה. כידוע לך, לפי ההסכם בינינו עליך לתת לי חצי מסכום הזכייה..."

ואז נשמע קולו של שמעון, מעברו השני של הקו, צועק בהיסטריה: "זו אסמכתא בעלמא! לא התכוונתי ברצינות להקנות לך חצי מהכרטיס..."

כשגמר להרצות את כל טענותיו, שכאמור הוקלטו, אמר לו ראובן: "דע לך שהסיפור היה הפוך. הכרטיס שלי זכה, וזה עתה הסברת בטוב טעם ודעת, מדוע אין עלי חובה לתת לך חצי מהזכייה..."

השניים הלכו לדין תורה, ובית הדין פסק שראובן חייב לתת לשמעון את חלקו, מאחר ועשו ביניהם קנין כדין.

ראובן עשה לשמעון טריק לא יפה, אך בהחלט מעניין. טריק שחשף את תכונתו הטבעית של כל אדם שאינו עובד על מידותיו: כשהשני מרוויח- הוא רוצה לקבל חצי מהרווח, אבל כשהוא עצמו המרוויח- הוא מוצא את כל הסיבות שבעולם, למה אין הוא מחויב לתת לשני את חלקו.

"שופטים ושופרים תתן להם" - התורה מלמדת אותנו לחשוב בלי נגיעות, היא דורשת מאתנו להציב - דרך קבע - שופטים ושופרים בלבנו, כדי שהללו יכניסו לנו היטב לראש: יש דברים שאצלי הם לא באים בחשבון. נקודה. גם אם השמים והארץ יתהפכו - אני לא עושה אותם! גם אם הלב יתאוה לשקר, לגנוב, או כל תאוה אחרת - מבחינתי זה מחץ לתחום. אין על מה לדבר!

כאשר הדברים מחודדים וברורים בשכל - יש סיכוי שבשעת ניסיון יהיו לאדם הכוחות לעמוד בו ולהתגבר על התאוה.

מלחמה מתמדת מתנהלת בין השכל והרגש, בין השכל והדמיון,

כאשר בדרך כלל מנצחים הרגש או הדמיון. התורה - באמצעות מערכת החוקים והמצוות שבה - מלמדת אותנו איך להשליט את השכל עליהם. מצוות כמו "לא תקום ולא תטור", או "לא תשנא את אחיך בלבבך", נראות מצוות קשות ליישום. נראה שמתאים היה יותר לתת אותם למלאכים, ולא לבני אדם פגיעים ובעלי רגשות. אולם התורה כן מצוה אותנו במצוות אלו, ובכך היא מאמנת אותנו להשליט את השכל על הרגשות.

מסופר בגמרא (יבמות קכ"א): "אמר רבן גמליאל: פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחת שנשברה, והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה, ומהו? רבי עקיבא. וכשעליתי ביבשה, בא וישב ודן לפני בהלכה. אמרתי לו: בני, מי העלך? אמר לי: דף של ספינה נזדמן לי, וכל גל וגל שבא עלי - נענעתי לו ראשו".

בדרך כלל, כאשר אדם מרגיש שהוא טובע - הוא מאבד עשתונות. הוא נלחם בגלים. גם אם ניצח את הגל הראשון והשני - סופו שיאבד את כוחותיו, והגל החמישי או השישי יטביע אותו. גם אם מישהו בא להציל אותו - הוא מאבד את המציל.

רבי עקיבא לא איבד את העשתונות. הוא השליט על עצמו את השכל שאומר: עם גלים לא נלחמים. כשבא גל - מורידים את הראש ונותנים לו לעבור, כשבא עוד גל - שוב מורידים את הראש ונותנים לו לעבור, עד שיגיע הגל שידחוף אותו אל היבשה.

החיים מלאים בגלים. ניסיונות, קשיים. מי שנלחם בהם, גם אם יצליח לעבור אחד או שניים - סופו שיכרע. אולם מי שיש לו אמונה, ויודע שכל הניסיונות הם מבורא עולם, וכל מאן דעביד רחמנא לטב

פעם אחת נכנסתי למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, וסיפרתי לו כל קבוצת משקיעים כאלו באנגליה, שהשקיעו את כל מה שיש להם באיזשהו עסק, שנתן להם בהתחלה, שלושים אחוזי רווח, וכך רכש את אמונם

"שמתוך שהם בעלי הנאה אין מטריחים עצמם לעיין בדין ובאיסור והיתר להורות לציבור, ומתוך כך נתקלקלו מעשיהם, וכיון שכן, אין לקב"ה נחת רוח בעולמו ואין עולמו נוח לו".

לעצלנים אין כח לברר כל סוגיה עד הסוף, משום כך הם לא מתרגלים לחפש את האמת המוחלטת, וממילא מתעוותים הדינים ומתקלקלים המעשים.

ה'חזון איש' בספרו 'אמונה וביטחון' (חלק א אות ח) כותב: "ענין הדמיון הוא כח נאצל מן השכל, והוא שטחי, בלתי עיוני, וטבעו לשכנע את האדם, ולאסור אל ליבו שלא יחשוב נגד דמיונו".

בשכלו, אדם מבין היטב שהדמיונות אינם ברי סמכא. דא עקא, הדמיון הוא תוקפן גדול, ולא מאפשר לאדם להפעיל את השכל ולחשוב אחרת ממנו.

וכך הדמיון מתעתע באדם, והופך אותו להיות מכור אליו. הוא נוהה אחריו ולא מאפשר לשכל להציג לאדם את האמת האחרת. לא פלא שאנשים רבים מתנצחים, משקרים ושאר מרעין בישין, כי מורה דרכם הוא הדמיון, שמורה להם שהצדק לצידם, ומשתלם להם להגיב ולריב, כדי להוציא את צדקתם לאור.

זהירות מדמיונות כוזבים

נורא נוראות להתוודע למקרים רבים, שאנשים פשוט נפלו לבור תחתיות בעטייהם של דמיונות. אנשים פשטו את הרגל, כשהציגו בפניהם מצגות שווא על רווחים דמיוניים, והם מכרו את ביתם כדי להשקיע את כספם בחלומות באספמיא, כולם עורבא פרח.

פעם אחת נכנסתי למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, וסיפרתי לו כל קבוצת משקיעים כאלו באנגליה, שהשקיעו את כל מה שיש להם באיזשהו עסק, שנתן להם בהתחלה, שלושים אחוזי רווח, וכך רכש את אמונם. הם גייסו כספים מבני משפחה ומחברים כדי להשקיע, וביום מן הימים התברר להם שאיבדו את הכל. מאה ושמונים מיליון שטרלינג!

עביד - לא נבהל ולא מאבד את עשתונותיו. הוא מוריד את הראש ונותן לגל לעבור מעליו.

על האדם לזכור: בכל מקרה, לא אני המנצח ולא אני המפסיד. אם מישהו נלחם בי ומנצח אותי - לא אותי נצחו! אני לא בתמונה, אלא כך רצה הקב"ה שהעניינים יתגלגלו. אף אחד לא פגע בי, או עשה לי, אלא כך היו חשבונות שמים. גם אם אני ניצחת - לא אני הוא המנצח, אלא כך רצה הקב"ה. כשאין "אני" בתמונה - אין מה לקחת ללב. אפשר בקלות יתר, לנענע את הראש לקראת כל גל ולומר: בעזרת ה' בקרוב יבוא גל שיפלוט אתי החוצה...

תבונה זו יכולה בהחלט להעניק כח, לעבור את הגלים שבחיים בתבונה ובשלום.

כאן יש להוסיף נקודה משמעותית: בכל מריבה, כל צד בטוח שהוא הצודק במאת האחוזים. כל צד רואה רק את הצד שלו, ומחפה על עצמו.

הרבה פעמים, גם כאשר מרגיש אדם שעשה לפלוני משהו לא הוגן, והלה כועס עליו, ובצדק, עדיין פיו מלא עליו טענות שכעסו אינו מידתי. הוא כועס יותר מדי. יש לו מאה תשובות וטענות לכך שהלה מגזים בתגובתו. אולם כשהכוון הפוך - הוא אינו בודק שהכעס שלו אכן מידתי. למה? כי אדם אוהב את עצמו ומלמד על עצמו זכות. את חברו הוא אוהב פחות, ולכן לא יראה עליו זכויות.

כשאדם לומד תורה, התורה נותנת לו את הכח לשים את עצמו בצד, ולחשוב בצורה אובייקטיבית גם על הצד השני. היכולת הזאת מונחת במצוות "ואהבת לרעך כמוך", כי אהבה אין פרושה לתת לשני את החיים. אדרבה, במצבים מסויימים, כגון כשהולכים במדבר ואין מספיק מים - "חייך קודמים".

רוב רובן של הבעיות בין אדם לחברו היו נפתרות, אם היה אדם מבין את חברו כפי שהוא מבין את עצמו. דא עקא, שלעצמו אדם נותן את כל הקרדיט שבעולם, ועם חברו הוא מדקדק בחשבון מדוקדק. השופטים והשוטרים שתיתן על עצמך, ילמדו אותך לאזן את המבט. ה'חזון איש' זצ"ל היה אומר: על ידי עמל בתורה ודקדוק בהלכה - אדם מיישר את ראשו, וכך יכול הוא לשפוט כל דבר בצורה נכונה, גם את החבר שלו.

שפוט את עצמך משפט אמת

בראש ובראשונה, את השופטים והשוטרים "תיתן לך", תשפוט את עצמך! ועליך לדאוג שיהא זה "משפט צדק". גם כשאתה שופט את עצמך "לא תטה משפט", ואל תוותר על האמת. תהיה האמת מה שתהיה, טובה לך או לא- אין לזוז ממנה!

מי שלומד תורה, יודע לחיות את האמת גם אם על פניו נראה שהשקר משתלם. ולהפך: מי שלא לומד תורה מתרגל לחיות בשקר, כשנראה לו משתלם.

משרבו בעלי הנאה- נתעוותו הדינים

הגמרא אומרת (סוטה מז ע"ב) "משרבו בעלי הנאה- נתעוותו הדינים, ונתקלקלו המעשים, ואין נוח בעולם". ומפרש רש"י:

כאשר הדיון התמשך והתארך, ראתה הרבנית שבעלה הדיין כבר מותש, והציעה לו להחליף את המעיל בחלוק קליל. ואכן הדיין קיבל את הצעתה ונכנס לחדר בית הדין, כשהוא לבוש בחלוק קל במקום המעיל הכבד שלבש לפני כן. אך הפעם, כשישב בבית הדין, היה לו ברור כשמש שראובן צודק, וכך נחתם הדין לטובת ראובן.

למחרת כאשר בדקה הרבנית את המעיל, מצאה בכיסו מספר שטרות מכובדים. ואז התברר כי רק מחמת השוחד שהטמין שמעון בכיס מעילו של הדיין, נטה לב הדיין לטובת שמעון בכל עת שלבש את המעיל, אף שלא ידע מהמתנה שקיבל.

ללמדנו עד כמה גדול כוחו של השוחד, המעוור את עיני הדיין, אף אם אינו יודע שקבלו!

ה'חזון איש' בספרו 'אמונה וביטחון' (פרק ג) מבאר, שמצד האמת, השוחד לא אמור להשפיע על החלטות החכם, כיון שתלמיד חכם שיראתו קודמת לחכמתו - אין לו נגיעות, והוא אינו מחשב חשבונות האמורים להשפיע על פסק הדין. אך מכיוון שהקב"ה הסתכל בתורה ועל פיה ברא את עולמו, והתורה ציוותה "לא תיקח שוחד כי השוחד יעוור עיני חכמים", נקבע בבריאה חוק שאינו מובן באופן שכלי, ועל פיו, כאשר הדיין מקבל שוחד גם ללא ידיעתו, הדבר משפיע עליו לרעה וגורם לעיוות הדין.

שוחד אינו חייב להיות דווקא בכסף, אלא גם כאשר עומד לפניו אדם שיש לו אינטרסים כלפיו, כגון שאחד מהצדדים הוא הגבאי בבית הכנסת השכונתי, ויתכן שהוא יתחשב עם הדיין במקרה שלא יזכה בדין, ולא ייתן לו את העלייה לתורה שבה הוא חפץ. על הדיין להיות ישר ולדון דין אמת לאשורו, בלי לחשוב מה תהיינה ההשלכות כלפיו.

(מתוך הספר 'אריה שאג')

הרב שטיינמן קרא בעצב את הפסוק (ישעיהו ס, ח): "מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהם". אנשים רצים כמו יונים אל המלכודת, בגלל דמיונות כוזבים. אדם מדמיין שכל דבר קשור אליו...

"ולא תקח שוחד כי השוחד יעוור עיני חכמים..." (דברים ט"ז, י"ט)

לכאורה יש מקום לעמוד ולשאול: הרי אדם חכם וצדיק, ממילא לא ייקח שוחד, ואם כן איך יתכן שהשוחד יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים?

התשובה היא, כי אם נותנים לדיין שוחד, אפילו בלי שידע על כך, השוחד הסמוי כבר מעוור את עיניו ומשבש את אורח מחשבתו. אימי ע"ה סיפרה לי, כי בעיר הולדתה ארע מעשה בדיין, יהודי קדוש וצדיק, שישב בדין תורה, והיה נראה לו להצדיק את ראובן. אך בדין הבא היה נראה לו לפתע כי יש להצדיק דווקא את שמעון. הדיין לא הבין מה ארע, איך התחלפו לפתע בראשו כל הסברות והטענות?

ביקש הדיין לעבור שוב על כל פרטי הנידון, יצא לחדר צדדי ופשט את מעילו, והחליט שראובן הוא אכן הצודק. נכנס בחזרה לבית הדין, לבוש במעילו, ושוב גילה פתאום כי שמעון הצודק.

מה קורה פה? לפני רגע היה ברור לו בלי שום ספק שראובן צודק, ועכשיו לי לו ראיות ששמעון צודק. איך זה יכול להיות?

שוב יצא הדיין לחדר הצדדי, פשט את מעילו מחמת החום, עבר על כל הסוגיה, והתברר לו במחווה כי ראובן צודק. לבש את מעילו, נכנס לבית הדין ופתאום שוב סבר כי שמעון צודק.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

Dirshu
דרשו ד' ועזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

המבצע הגדול חוזר לתקופה קצרה לרגל זמן אלול

המבצע הגדול של 'דרשו' ו'אחינו' חוזר לתקופה קצרה. תורמים לפעילות הקירוב של ארגון 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'. זכייה מיידית של הספרים שכבשו את העולם היהודי

תרום 28 ש"ח לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 448 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- סט 'דרש דוד'
- חמשה חומשי תורה
- וספר המפתח על משנ"ב

* משנ"ב - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על התורה 3 כרכים, חמשה חומשי תורה בכרך אחד, ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 384 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- ספר 'דרש דוד'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על ימים נוראים / מסכת אבות, ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 23 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 276 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- של 'דרשו'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים, וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'לקראת שבת'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* 'לקראת שבת' סט הספרים שנקרא בשקיקה בכל העולם היהודי, 5 כרכים עם אלפי סיפורים מרתקים לפרשת השבוע מלוקטים מהמבחר של עלוני 'לקראת שבת' של 'דרשו' וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 21 ש"ח לחודש
למשך 6 חודשים
סך כל התרומה 126 ש"ח

וקבל מיידית

- 3 עותקים של ספר המפתח על המשנ"ב

התקשרו עכשיו 02-5609000

מעשה שאירע לאחר חתונה יוקרתית, שכאשר הגיעו האורחים לבתיהם התעוררו אצלם כאבי-בטן חזקים. בבירור מהיר נודע שהמנה הראשונה, שהכילה דגים, היתה מקולקלת, ומזה נבעו הכאבים. בעלי השמחה באו אל מנהל האולם, והצדדים הסכימו ביניהם שמנהל האולם ייתן להם 20,000 שקלים, וכך יוכלו המחותנים לתת כמה מאות שקלים לכל מי שנפגע, ונגרמו לו כאבי בטן

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על אלה העושים למען כבוד שמו יתברך, וכבוד תורתו

"תמים תהיה עם ד' אלקיך" (דברים י"ה, י"ג)

בספר 'ופריו מתוק', שחיבר הרה"ג רבי ארז חזני, מובא מעשה שאירע לאחר חתונה יוקרתית, שכאשר הגיעו האורחים לבתיהם התעוררו אצלם כאבי-בטן חזקים. בבירור מהיר נודע שהמנה הראשונה, שהכילה דגים, היתה מקולקלת, ומזה נבעו הכאבים. בעלי השמחה באו אל מנהל האולם ואמרו לו, שהוא מחויב לפצותם על מה שאירע. המנהל, בניגוד להרבה מקרים אחרים, לא הכחיש את מחויבותו לכך, ונאות לפצותם. הצדדים הסכימו ביניהם שמנהל האולם ייתן להם 20,000 שקלים, וכך יוכלו המחותנים לתת כמה מאות שקלים לכל מי שנפגע, ונגרמו לו כאבי בטן.

גם בנידוננו אפשר לומר, שלמרות שלעני יש זכות לבוא ולאכול, מפני שהוא מזכה את בעלי השמחה, אבל במציאות הוא לא נמנה על האורחים שהוזמנו במפורש, ולכן אפשר לומר לו 'הרי לא היית חייב לאכול!'

גסי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א אמר, שלדעתו בעלי השמחה רוצים שעניים יבואו לחתונה, והם שמחים על בואם של אלה שאין להם מה לאכול, והרי זה כאילו הם מוזמנים במפורש להגיע לחתונה.

בני הזוג העמיסו על עצמם מטלה נוספת

נספר כאן על מי שעושה מצוות בענייני מאכלים, ומוכיח בכך את נאמנותו לה'.

מעשה שהיה בבעל ואשה, שעבדו במטבחה של אחת הישיבות, והכינו לבחורים את כל המאכלים. אנחנו מדברים על תקופה של לפני כ-60 שנה, כשהחלב עדיין לא היה מפוסטר, ובני הזוג היו צריכים להרתיח את כדי החלב שניתנו לבחורים.

לאחר ההרתחה נוצר קרום בראש הכד, וקרום זה היה בריא מאד, והביא לחיזוק הגוף לכל מי שאכל אותו, אלא שדא-עקא; כמות הקרום היתה מועטת מאוד, ובוודאי לא הספיקה לכל בני הישיבה וצריך היה לבחור למי לתת את הדבר המשובח הלזה.

בני הזוג לא היו מחויבים לעשות מאומה בענין. אף אחד לא הורה להם

המחותנים הודיעו לכל האורחים שיגיעו לקחת את הכסף, וכל אורח הזדהה ואמר מאיזה צד הגיע לחתונה. והנה, כאשר הגיע אחד האנשים לקבל כסף, ונשאל לאיזה צד הוא משתייך, השיב 'אני מצד המזכים'... בעלי השמחה חשבו שלא שמעו טוב, ושאלוהו פעם נוספת מצד מי הוא מגיע, והלה השיב שוב שהוא שייך ל'מזכים'... והסביר: אני אדם עני שאין לי מה לאכול בבית, וכיון שיודעני שמנהג ישראל קדושים הוא להזמין עניים לחתונה, כדי לזכות את בעלי השמחה, להשרות אווירה של מצוה וקדושה, לכן הגעתי ליטול חלק בשמחתם, והרי גם אני קלקלתי את קיבתי בגלל הדגים הבאושים, ומגיע לי פיצוי...

בעלי השמחה רוצים שהעניים יבואו לחתונה

כאשר הגיע הסיפור אלינו, חשבתי שהדבר דומה לנאמר במסכת בבא קמא (מ"ז ב') שאדם הכניס סם-המוות לחצרו של חברו, והפרה שהיתה בחצר אכלה את הסם ומתה, ובעל החצר תובע את המזיק על דמי פרתו.

הגמרא אומרת שאינו חייב לשלם, כי הוא יכול לומר לבעל הפרה 'הוה לה שלא תאכל', דהיינו מי אמר לפרה לאכול, הרי היא יכולה שלא לאכול, ואם אכלה ומתה, אינני חייב בכך.

המחותנים הודיעו לכל האורחים
שיגיעו לקחת את הכסף, וכל
אורח הזדהה ואמר מאיזה צד
הגיע לחתונה. והנה, כאשר
הגיע אחד האנשים לקבל כסף,
ונשאל לאיזה צד הוא משתייך,
השיב 'אני מצד המזכים'...

כמובן לבעל הבית.

למחרת, הגיע האדון אל הבחור, ובידו חבילה גדולה של שטרי כסף, ומסרה לעובד. כששאלו הנער על פשר הדבר, השיב בעל הבית: "מאחר והנך עובד אצלי כבר שנה שלימה, וכיון שהוכחת לי אתמול עד כמה הנך נאמן לי, עד כדי כך שאתה מוכן לעבוד על חשבון הסעודה, העיקר שארוויח עוד ועוד, החלטתי לתגמל אותך ולשלם לך - מלבד המזון, הביגוד והלינה - במשכורת על כל חודש וחודש שעבדת במשך השנה.

"עד היום חשבתי שאתה עובד אצלי רק בגלל ההטבות שאני מעניק לך, אבל משראיתי את הנאמנות שלך, קיבלתי החלטה להעניק לך את המתנה הכספית הזו", אמר בעל הבית.

זה מה שהיה אצל פנחס, מסביר המגיד מדובנא; כשהתברר שנאמנותו להשי"ת לא היתה רק בגלל החיים שה' נתן לו, שהרי פנחס הקריב את חייו למען הבורא, ואם כן בדין הוא שייטול שכרו. וכך הוא גם ביחס ליראי-השם המשמשים דוגמא ומופת במעשיהם, ועושים זאת למען שמו יתברך, ועל חשבון זמנם הפרטי, כמו בני הזוג שסיפרנו עליהם, גם אם הם אינם מחויבים בכך.

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

להתעסק עם חלוקת הקרום. אבל הם העמיסו על עצמם משימה נוספת, וביקשו מבני הישיבה לידע אותם מי למד בלילה בהתמדה גדולה. השמות שהגיעו אליהם, זכו באכילת הקרום הבריא. זו דוגמא מופלאה, של אנשים שלא היו מחויבים להעמיס על עצמם עבודה נוספת ובכל זאת עשאוה למען כבוד שמו יתברך, וכבוד תורתו.

בעל הבית סירב לקום מהסעודה

יש מקרים, שהקב"ה בעצמו ובכבודו מעיד על האדם שהוא זכאי ליטול שכר על מעשיו הטובים, מפני שבמעשיו אלה הוכיח שעשה זאת לכבוד השם יתברך. כך היה למשל אצל פנחס, כשחז"ל אומרים על הפסוק "לכן אמור לו הנני נותן לו את בריתי שלום" - 'אמר הקב"ה, בדין הוא שייטול שכרו'

המגיד מדובנא המשיל על כך משל נמרץ, שתיאר מעשה בבחור שהתגולל ברחובות, והוא רעב ללחם. פגש בו אדם אחד ואמר לו, שברשותו נמצא בית מסחר, 'ולכן הוא מציע לך שתבוא ותסייע לי, ואני אתן שכרך באכילה ובשתיה, וגם בגד ללבוש תקבל ממני, ומקום ללון'.

הבחור הסכים ובא לעבוד אצל האיש ההוא, ועשה מלאכתו בנאמנות, ובעל הבית שילם לו שכרו.

והנה הגיע יום הפורים, ובעל הבית ובני משפחתו סעדו יחדיו, וכמובן שגם הבחור היה עמם. באמצע הסעודה נשמעו דפיקות בדלת, ומשפתחו מצאו על המפתח אדם שביקש לרכוש סחורה.

בעל הבית השיב, שאין באפשרותו לקום באמצע הסעודה ולגשת לבית המסחר. גם כאשר העלה האיש את המחיר, ואמר שהוא מוכן לשלם על הסחורה פי שתיים ושלוש, סירב בעל הבית לקום מסעודתו ולפתוח את החנות.

הבחור שישב בקצה השולחן, קם לפתע ממקומו ואמר לאדונו: "מדוע הינך צריך לטרוד? תן לי המפתח ואני אגש לחנות ואמכור לאיש ההוא את הסחורה!". "אבל אז תיאלץ להפסיד את סעודת הפורים?" - אמר בעל הבית; "כן, אבל זה לא איכפת לי, כי אני שמח לעזור לך להרוויח עוד קצת כסף", השיב הבחור.

וכך היה. הבחור ניגש לחנות וביצע את העסקה, ואת הפדיון מסר

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

"אותו יהודי עמד מול לוח המודעות של בית הכנסת, וראה תמונה של חבר שלו מהישיבה, בתור אחד שזכה ונבחן על מאתיים ושבעים דף במבחן אחד. באותו רגע נפלה עליו חלישות הדעת גדולה מאוד... 'הבחור ההוא למד איתי בישיבה', אמר לעצמו, 'אני הצלחתי בלימודים הרבה יותר ממנו. נבחנתי אז על יותר דפים וידעתי אותם טוב יותר. ועכשיו... איפה הוא ואיפה אני'..."

הרב יוסף מאיר הורביץ, ומנהלי ארגון 'תלמודו בידו', המעודדים השקעה והתקדמות בדיעת הלימוד, בסיפורי-חיים על המהפכה שמחוללת מסגרת מבחנים בחיי הלומדים

אליעזר (לייזר) רוט

"תשמע סיפור", אומר לי הרב יוסף מאיר הורביץ, מיד עם תחילת השיחה שקיימתי איתו בימים האחרונים. "יש אצלנו בחסידות בעלזא אברך אחד. בצעירותו למד בישיבה כמו כולם, אפילו הצליח בלימודים, ונחשב לאחד הבחורים היותר מוכשרים בשיעור שלו. 'בהגיעו לפרקו התחתון ב"ה והקים בית בישראל. בתקופה הראשונה הוא למד בכולל ולאחריה יצא לעבוד לפרנסתו. בערב היה משתתף לפעמים בשיעור, אך חוץ מזה הוא לא היה פותח ספר. 'למעשה, הקשר שלו עם הגמרא הלך והתנתק, כמו שקורה לאברכים רבים אחרים שיוצאים לעבוד, ולא מקפידים לשמור על זמן קבוע ללימוד רציני כמו שצריך.

"אותו אברך התבגר, כבר יש לו ב"ה בית עם ילדים, הוא עושה חיל בעסקיו, לא חסר לו כלום..."

"עם תחילת מחזור הלימוד הנוכחי של 'הדף היומי', היתה בבעלזא תעמולה חזקה לצרף כמה שיותר אברכים, להשקיע בדיעת הלימוד בסדר ה'דף היומי' במסגרת 'דרשו', כשאכן מאות אנ"ש אברכי כוללים לצד קובעי עתים לתורה, נבחנים בכל חודש במסגרת 'דרשו' כשאף בבית המדרש הגדול בירושלים נפתח מוקד גדול ופעיל במיוחד. בנוסף זכינו, ובמסגרת תוכנית הדגל של 'דרשו', שהיא מסגרת 'קנין ש"ס' - בלי עין הרע מעל 100 אברכים חברים בה", מספר הרב הורביץ. "כמובן ש'קנין ש"ס' זאת תוכנית שמיועדת בעיקר לאברכי כולל, תלמידי חכמים מופלגים ולא לבעלי בתים.

"אחרי שהתקיים המבחן, התקיים מעמד מיוחד 'לפאר ולרומם', כדי לעשות כבוד ללומדי התורה ולייקר את הלימוד בעיני הציבור בכללותו בהרמת המושגים והשאיפות, כשבהמשך התפרסם המעמד והתמונות בבתי המדרשות והשטיבלך דחסידי בעלזא.

"אותו יהודי עומד מול לוח המודעות של בית הכנסת בו הוא מתפלל, ורואה תמונה של חבר שלו מהישיבה, בתור אחד שזכה ונבחן על מאתיים ושבעים דף במבחן אחד.

"באותו רגע נפלה עליו חלישות הדעת גדולה מאוד... 'הבחור ההוא

למד איתי בישיבה', אמר לעצמו, 'אני הצלחתי בלימודים הרבה יותר ממנו. נבחנתי אז על יותר דפים, וידעתי אותם טוב יותר. ועכשיו... איפה הוא ואיפה אני... הוא נבחן על מאות דפי גמרא, ואני כבר כמה שנים לא למדתי דף גמרא, בקושי אני יושב בשיעור לעיתים רחוקות... איך קרה כדבר הזה???'..."

סיפור מוכר עד כאב

"עד כאן מדובר בסיפור מוכר מאוד", אומר הרב הורביץ... "כמה וכמה אברכים אנחנו מכירים, שבישיבה היו מוצלחים ולמדנים, ולאחר מכן יצאו לעבוד, בזמן שהבחורים הפחות מוצלחים, לפעמים דווקא כן נשארו בכולל, ועלו מעלה מעלה עד שהפכו לתלמידי חכמים מופלגים? כל אחד מכיר מקרים רבים כאלו, ואין בסיפור הזה משהו מיוחד..."

"אבל במקרה שלנו, היהודי הזה כן עשה מזה סיפור. הוא התהלך כמה ימים כסהרורי, זה לא נתן לו מנוחה. למה הוא כן ואני לא? למה???"

"בעקבות התהייה והכאב הגדול, הוא החליט לעשות מעשה, ולהתחיל לפנות מדי יום מזמנו כדי ללמוד.

"הוא פנה לארגון שלנו, 'תלמודו בידו', ושוחח עם הרה"ח ר' אהרן

כהן, ממייסדי הארגון. 'אני רוצה לדעת את הש"ס!!!'.

"הרב כהן קצת התפלא, מה קרה לאיש הזה שברגע אחד החליט לדעת את כל הש"ס? אבל כמובן שהוא שמח על יהודי נוסף המצטרף..."

"ומאז התחיל האברך הזה להשקיע כל יום, בלימוד הדף היומי בצורה יסודית, בליווי אמצעי ותכניות העזר כפי שיפורט בהמשך, לזכות לדעת את לימודו; הוא מסכם בכל יום את הלימוד, אחר הוא חוזר בכל יום על הלימוד של אתמול, כשבסוף השבוע הוא מוסיף ומשנן את הלימוד השבועי, ומשתתף ב'סיכום שבועי' ואחר חוזר בכל חודש לקראת המבחן..."

ללמוד כמו טאטי

"אותו אברך לא הסתפק בכך. היה זה לקראת המבחן על כל מסכת פסחים, הוא ישב כל יום ארבע שעות ברצף, וחזר על כל המסכת מתחילתה ועד סופה, רשם סיכומים ועשה מחדש את כל הסיכומים והמבחנים של 'תלמודו בידו' פעם נוספת, מתחילה ועד סוף, ולאחר מכן ניגש למבחן בתוכנית 'מסכתא חדא מחתא' של הארגון שלנו, וידע מצוין מסכת שלמה!

"לאחר מכן חזר המקרה על עצמו במסכת יומא, האברך פשוט לקח כמה ימים חופש מהעבודה, וחזר על המסכת כדי להיבחן עליה בהצלחה. יודגש, מתלהב הרב הורביץ, "במבחנים שלנו אין שום תמורה, לא מקבלים מלגה ולא שום דבר. מי שרוצה נבחן, והאברכים עושים את זה אך ורק לעצמם, להרגיש את המתקנות של ידיעת הלימוד לצד הסיפוק הנפשי, כשבנוסף לכך הם יודעים לעצמם, עד כמה הם יודעים את המסכת ובמה הם צריכים להשתפר בלימוד המסכת הבאה.

"אבל את החלק העיקרי של הסיפור עוד לא סיפרתי..." מחדד הרב הורביץ. "זאת התפתחות שאירעה ממש לאחרונה, וכששמעתי עליה נדהמתי וקיבלתי כח וחיוזוק, להמשיך לדרבן את העשייה הזאת ביתר שאת.

"יום אחד חוזר אותו אברך לביתו בשעת ערב, ורואה שרעייתו שמחה ומאושרת יותר מהרגיל. הוא לא מבין לשמחה מה זו עושה, אבל היא לא נתנה לו לתהות על כך יותר מדי..."

"היום אחר הצהרים, יענקי שלנו (ילד בכתה ג')... ניגש לארון הספרים, הוציא משניות והתיישב ללמוד, לא לפני שהוא אמר לי 'מהיום אני מתחיל לנצל את הזמן שלי ללימוד, כמו ש'טאטי' עושה!..."

"כמובן שילד בכיתה ג' לא יכול להפוך ביום אחד למתמיד הכי גדול בעיר", אומר הרב הורביץ, "אחרי כמה דקות, או אולי חצי שעה, הילד סגר את המשניות והלך לשחק.

"אבל האמירה הזאת שיצאה מפיו בתמימות של ילד המשיח לפי תומו, לנצל את הזמן ללימוד, כמו שאבא עושה, זה מראה שהילד הזה מתחנך היטב. בלי שיסבירו לו יותר מדי, הוא מבין מה הדבר הכי חשוב בחיים, ומה תפקידו של האדם בעולמו.

"הילד הזה, הוא כבר עכשיו המתמיד הכי גדול בישיבה שלו, הוא

אברך שיושב והוגה בתורה. הוא פשוט קטן מדי, אבל הרצון, השאיפה, ההבנה כמה זה חשוב, כל אלו כבר מונחים אצלו וטבועים באישיות שלו. מה שאלף משגיחים לא יצליחו להשפיע על בחור אחד בישיבה, מצליח האבא שלו להשפיע עליו, כשהוא עוד ילד רך בשנים ורואה מה באמת הכי חשוב לאבא שלו בעולם".

תלמודו בידו

הסיבה שבגינה יצרנו קשר עם הרב הורביץ, נובעת בכלל ממאורע מעניין מאוד שהתחולל באחרונה בחצר הקודש בעלזא, שם נערכה הגרלה ייחודית ומקורית על מחזור ליום הכיפורים, שבו התפלל כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א.

"ההגרלה נערכה בין 390 אברכים מחסידי בעלזא, שנבחנו על מסכת יומא כולה במסגרת מיוחדת המכונה 'מסכת בחדא מחתא' בו נבחנו על המסכת כולו בפעם אחת. בהגרלה שהתקיימה זכה אברך תלמיד חכם חשוב, הרה"ג ר' יצחק זאב גרינפלד מבני ברק, שהתכבד לקבל את המחזור מידי של האדמו"ר שליט"א בעצמו", אומר הרב הורביץ.

ההגרלה והמבחנים נערכים על ידי ארגון 'תלמודו בידו', שהוקם בהוראתו של כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א, ע"י הרה"ח אהרן כהן ואתו עמו הרה"ח משה גולדקלנג שליט"א, כשהרב יוסף מאיר הורביץ הידוע בזכות הארגון הגדול 'אהבת חסד' בקהילת בעלזא מיהר להצטרף כ'תורת חיים' להשקעה האדירה, וכלשונו: "ראיתי שיש פה השקעה נדירה עם רווחים עצומים", כשכל העת הוא מסייע ומדרבן להוסיף עוד ועוד בפעילות ועשייה למען המטרה הקדושה. במסגרת הארגון המיועד למטרה הקדושה, לסייע בידי כל אחד ואחד לזכות לידיעת הלימוד, מפתחים כל העת עוד ועוד תכניות ומסגרות לסייע ללומדים;

כך מוכנים בכל יום 3 שאלוני סיכום קצרים, הנערכים בשיטה האמריקאית, שאפשר להשתתף ולסכם בהם את הלימוד היומי דרך הטלפון, או מכשירי 'קהילות' הפרוסים בבתי המדרשות, או לקבל ישירות במייל. גם מוכנים בכל שבוע מבחני סיכום שבועיים, המחולקים גם בבתי המדרשות, המיועדים לדרבון השינון והחזרה השבועית, כשאחר כך משתתפים בסיכום שבועי, ונהנים מחידוד וסיכום הלימוד השבועי כאחד.

בהמשך בכל שבוע רביעי יש יום מיוחד בשם 'עת האסיף', כשביום זה בכל השטיבלך אפשר לבוא ולהשתתף באסיפת פרי עמל הלימוד החודשי, במסגרת מבחן חודשי מהנה במיוחד, כשלאחרונה נתווסף נדבך נוסף במסגרת המיוחדת 'מסכתא בחדא מחתא', בו נבחנו כאמור על מסכת בשלימות.

"הרעיון שעומד מאחורי הגישה הזאת הוא כזה: לכל אדם יש במוח שתי מערכות נפרדות לחלוטין, האחת עוסקת בהבנה לוגית של מה שהוא רואה, שומע ולומד, והאחרת עוסקת בזיכרון", מסביר הרה"ח ר' משה גולדקלנג מנהל המערכת.

"כשאדם לומד גמרא, באופן טבעי, עיקר תשומת הלב שלו מופנית להבנה. הוא לא מתאמץ לזכור ולא מנסה בכלל לזכור. לכן אתה יכול

'דרייווער', אברך מהקהילה שעושה הסעות בתשלום. בדרך, איך לא, שוחחתי עמו על 'תלמודו בידו' כשהוא משתף בשמחה שהוא גם זכה להיבחן על כל מסכת יומא בחדא מחתא בהצלחה. "שאלתי אותו, כמה אתה משקיע בלימוד? והוא השיב לי שלצערו הוא עדיין לא מאוד משקיע, והוא מקווה להשקיע יותר. 'ובכל זאת, כמה אתה משקיע?' ובכן, הוא יושב בשיעור דף היומי כל ערב, לאחר מכן הוא עושה את הסיכום היומי בטלפון תוף כדי נסיעה, כשיש לו זמן. אם הוא מספיק הוא גם מקשיב לשיעור סיכום, שנמשך חמש דקות בערך, ומסכם את הדף כולו, וכמו כן הוא מקפיד לעשות את הסיכום השבועי במוצאי שבת, ואת המבחן החודשי שנערך ביום ראשון בלילה, פעם בחודש. מהסיכומים האלו הוא יודע את כל המסכת...".

"אם כי", ממחר הרב כהן לסייג, "זה סיפור נדיר, ואולי יש לו גם כישרונות מעולים, כך או כך, רוב הלומדים משקיעים רבות בסיכום הלימוד כראוי לצד שינון וחזרות. אני מכיר אחד בירושלים, החוזר ומשנן בכל שבוע שמונה פעמים את ה'דף היומי!' בנוסף לסיכומים והמבחנים..."

"היה אברך מבני ברק, שכבר שמונה שנים לומד דף היומי, ומרגיש מאוד טוב עם עצמו שהוא כבר עבר על כל הש"ס, ואף התחיל ללמוד את הש"ס פעם שנייה. אותו אברך הצטרף למבחן החודשי ונכשל פעם אחר פעם, מה שגרם לו תסכול גדול, הוא צלצל אלי כשהוא מספר את סיפורו ושהוא ממש נשבר בצורה נוראה. 'כבר שמונה שנים אני לומד כל יום דף, ובעצם אני לא יודע כלום! אפילו את הדף שלמדתי היום אני לא יודע, שלא לדבר על מה שלמדתי לפני שבוע או חודש או שנה...'".

"אמרתי לו, 'תפסיק להיבחן!'. 'מה?', הוא לא הבין, 'שאפסיק להיבחן? אמרתי לו, 'כן! תתחיל לסכם בכל יום את הלימוד ב'תלמודו בידו' ותראה פלאים!'. ואכן כך היה, הוא התחיל לעשות את הסיכומים יום יום, אחר תקופה ביוזמתו העצמית, כשהוא כבר ראה שהוא כן יודע, הוא הוסיף לשנן הלימוד השבועי, ואף למבחן סיכום השבועי. בהמשך די מהרה הצטרף למבחן החודשי, ואף למבחן הגדול על כל המסכתא, כשכעת פנה בבקשה לארגן מסגרת לחזרה ומבחן 'חוזר וכולל', על מסכתות פסחים ומסכת יומא ביחד. 'שמונה שנים למדתי ולא זכרתי כלום', הוא אמר לי, 'עכשיו אני לומד וזוכר, ואני מקווה שהקב"ה יזכה אותי לסיים את כל הש"ס כמה וכמה פעמים, ואף להיבחן על כולו בסייעתא דשמיא!'"

למצוא אברך שלמד היטב את הדף, לפגוש אותו אחרי יומיים או אפילו כמה דקות אחר הלימוד, ולשאול אותו מה הוא למד, ותראה שבמקרים רבים הוא לא זוכר שום דבר מכל מה שלמד! למה? כי הוא רק הבין ולא צרב את הנלמד בזיכרונו.

"כשאדם עושה את הסיכומים הללו כל יום מיד לאחר הלימוד, וכן אחת לשבוע ואחר כל חודש על כל החודש, הוא מרוויח שני דברים... קודם כל מלכתחילה הוא מתאמץ לזכור, כי הוא יודע שעוד מעט הוא עומד להיבחן על כך, ובנוסף השאלות עצמן בנויות בצורה כזאת, שהוא בעצם מסייע ומסכם את הלימוד.

"את השאלות סיכום עורכים אברכים תלמידי חכמים מופלגים, המקפידים שהשאלות תהיינה כמה שיותר מסכמות את הדף כולו, ובלקיחה בחשבון שעל כל דף נשאלים בסופו של דבר גם בסיכום היומי, גם בשבועי, גם ב'עת האסיף', ואחר גם ב'חדא מחתא' המסכם את כל המסכת, זה מספק בעצם כמה וכמה חזרות וסיכומים על הדף, שמאפשרים לו לזכור טוב יותר את תלמודו. כשעיקר העיקרים, כפי שמציינים הלומדים המסכמים, שאחר ההשקעה הקטנה יחסית בסיכום הלימוד, המסייע במאוד להבנת וחיידוד הלימוד, ממילא מתגברים החשק והיכולת לשנן ולחזור על הלימוד, כיון שזה הרבה יותר קל ומהיר, בנוסף להנאה המיוחדת בחזרה הלימוד המובן והמסוכם.

"ברור", מציין הרב גולדלנג "שהמערכת פתוחה לכל דורש, ורבים נהנים ממנה, לא כולם חסידי בעלזא. גם הקוראים, מי שלומד דף היומי יכול להתקשר בקביעות ל-077-224-7622 או לגשת למכשירי 'קהילות' או להצטרף דרך מייל המערכת a0772247622@gmail.com. יצוין שבמערכת הטלפונית אפשר גם לשמוע שיעורים באידיש, המסכמים ומתמצתים כל דף בחמש דקות."

השיטה עובדת!

"השיטה הזאת עובדת ובגדול", אומר בלהט הרה"ח אהרן כהן. "ברוך השם אנחנו רואים תוצאות מדהימות, ומקבלים תגובות חמות מאוד מכל כיוון. הגבאים בשטיבלך מדווחים על עלייה גוברת בביקוש לחברות, ואף לשיעורים של 'חזרה שבועית', כשעוד ועוד מצטרפים ומוסיפים להשקיע בשינון וחזרות בכל יום ובכל שבוע, רק כעת נוסד בשטיבל בגבעת זאב סדר לימוד מיוחד ל'ליל ששי', בו ישובים עשרות לומדים, ומשננים את כל הלימוד השבועי. 'רק לפני כמה ימים לרגל סיום מסכת יומא, נסעתי לאשדוד עם

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

נביא מעשה בהיילגער צאנזער-רב, בעל ה'דברי חיים' זצ"ל: ה'דברי חיים' הקדוש, השקיע כוחות עצומים כדי שימנו את רבי שמעון סופר, בנו של ה'חתם סופר', לרב בקראקוב, ואכן קהילת קראקוב זכתה, שרבי שמעון סופר כיהן כבוד ברבנותה. לאחר תקופת מה פגש ה'דברי חיים' בר' שמעון סופר, והתעניין על הנעשה בקראקוב

הגה"צ רבי אהרון טויסיג שליט"א, על כוחו של כל אחד ואחד

"כָּכָל אֶחָיו הַלְוִיִּם הַעֲמִידִים שָׁם" (דברים י"ח, ז')

כל אחד ואחד יכול לפעול גדולות ונצורות, על ידי חיזוק ועידוד הזולת. נתאר לעצמינו כמה בעלי בתים היו יכולים להתחזק במצבם הרוחני, אילו היו שומעים דברי חיזוק אמיתיים בשנותיהם הצעירות, כשנפשם היתה צמאה לאיזו מילה של חיזוק והערכה. כמה משפחות היו משפרות את עצמן בכל המובנים הרוחניים, אם היו שומעות איזו מילה טובה ומעודדת.

גדולה עד מאד, זכותו של המזכה את חברו לשפר את רמתו הרוחנית. אמרו חז"ל (בבא מציעא שם): "כל המלמד את בן עם הארץ תורה, אפילו הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה, מבטלה בשבילו, שנאמר (ירמיהו טו, יט): 'ואם תוציא יקר מזולל, כפי תהיה'."

והרד"ק שם מפרש: "אם תטריח עצמך עליהם להחזירם למוטב ותוציא יקר מזולל, שתוכל להשיב הרשעים שהם זוללים להשיבם טובים ויקרים, 'כפי תהיה' - מה שתגזור ותאמר יתקיים, כאילו אני אומר אותו."

אדם שמשפיע על אחרים להתעלות ברוחניות, עומדת לו זכות גדולה ועצומה, המילה שלו חשובה בשמים, עד כי מתקיים בו "צדיק גזור - והקדוש ברוך הוא מקיים."

אין להימנע מלהאיר פנים ולחזק את הזולת

אל יאמר האדם בליבו, כיצד יכול אני לעודד את רוחו של אדם במילות עידוד וחיזוק? הרי בקלות רבה עלול אני להיכשל בדברי חנופה או בדברי גוזמא, או אשנה מן האמת. ואם אכשל בעוון של שקר, הרי יצא שכרי בהפסדי...

מחשבה זו - מחשבת פסול היא! וראיה לדבר, שהרי רבינו הקדוש עצמו לא חשש לכך. הוא עמד וקרא לאדם בעת שהיה נחות דרגה, בתואר המופלג 'רבי' ולא חשש שמא הוא מגזים וחוטא לאמת. הוא ידע בברור שבינתיים תואר זה אינו הולם אותו, אך בד בבד גם ידע שעל ידי כך יעודד את רוחו, ויעורר בו את הניצוץ היהודי המוסתר בליבו, ויפיח בו רצון לשוב אל ה' ולהתעלות במדרגתו הרוחנית, כפי שאכן קרה.

כבר לפני שנות דור התאונן המורה הגדול, ה'חפץ חיים' זצ"ל,

מרי דשמעתתא של דיני בין אדם לחברו, על תופעה רווחת שהיא בגדר רעה חולה, שכשמבררים אצל אדם על שידוך מסוים, הוא מנסה להשתמט בתואנות שונות, או שאומר שגדר על עצמו להימנע מלמסור מידע מטוב ועד רע, וזאת מחשש שיאלץ להיגרר לגוזמאות ולשקרים ואף ללשון הרע.

צא וראה, האדם הזה שכל כך מקפיד על דיבורו, לא ימלט שבהזדמנויות אחרות הוא יפטט עם חברו במשך שעה ארוכה, דבורי הבל ורעות רוח, לשון הרע ורכילות, שקרים, ליצנות וחנופה וכל דיבור האסור. ורק כשמגיעה שעת מבחן וצריך לעזור לזולת, לומר כמה מילים טובות על אדם - לפתע הוא מתעטף בצדקות מעושה...

במשך הדורות ראינו איך צדיקי ישראל היו מחזקים ומעודדים את בני ישראל, גם כאלה שלא היו יראים ושלמים, ואפילו כאלה שהיו רחוקים מדרך הישר, והכל כדי להחזיר אותם ואת בני ביתם למוטב. שמענו עדויות נאמנות שכך היה אצל אדמו"ר הרה"ק ה'אהבת ישראל' זצ"ל, שהיה נוהג ללטף את פניהם של יהודים שבאו להסתופף בצלו, גם כאלה שלא היו במדרגה רוחנית גבוהה במיוחד. בזכות קרבתם אליו ובזכות האהבה הגדולה שהקרין אליהם, זכו להקים דורות ישרים, ובניהם ונכדיהם גדלו לחסידים ואנשי מעשה עובדי ה' יראים ושלמים.

חידושי תורה, אך חשוב אף יותר מכך לתמוך בנדכאים!

במה אתה רב?

בענין זה נביא מעשה בהיילגער צאנזער רב, בעל ה'דברי חיים' זצ"ל: ה'דברי חיים' הקדוש, השקיע כוחות עצומים, כדי שימנו את רבי שמעון סופר, בנו של ה'חתם סופר', לרב בקראקוב, ואכן קהילת קראקוב זכתה, שרבי שמעון סופר כיהן כבוד ברבנותה.

לאחר תקופת מה פגש ה'דברי חיים' בר' שמעון סופר, והתעניין על הנעשה בקראקוב.

הוא פרט ושאל: "מה קורה בענין השחיטה בעיר?"

"מינינו שוחטים המקפידים על קלה כחמורה מדקדקים ביותר, ומורה הוראה מומחה בודק את סכיניהם", נענה ה'מכתב סופר'.

"ומה בדבר העירוב בעיר?", המשיך הרבי מצאנו לשאול.

"בקהילתנו יש יהודי מומחה בהלכות עירוב, וכל שבוע הוא בודק את העירוב תחת אחריות", השיבו הרב החדש.

"ומה קורה בתחום המקוואות בקראקוב?"

"שני דיינים מלומדים, היודעים היטב את כל ההלכות, הולכים בקביעות לבדוק שהמקוואות מתנהלים על פי ההלכה הצרופה".

וכך המשיך הוא לחקור, וראה שלכל ענין הלכתי מצא הרב מקראקוב דיין, מורה הוראה או מומחה, ועליהם הטיל הוא את האחריות לענייני הקהילה.

פנה הצאנזער רב אל הרב: "קראקער רב, לשחיטה יש לכם מורה הוראה, לעירוב יש לכם מומחה, למקוואות יש לכם דיינים בקיאים,

ומה ביחס לדיני תורה?"

"יש לי בית דין בהרכב של שלושה דיינים, היודעים חושן משפט מכריכה לכריכה, מוראדיג", סיפר הרב בשמחה.

פנה אליו הצאנזער רב בשאלה הנוקבת חדרי בטן: "הרי מינו אותך לרב בקראקא, לשחיטה לעירוב, למקוואות, לבתי הדין - לכל ענין יש מומחה, אם כן במה אתה רב בקראקא?!"

רבי שמעון סופר, בקדושתו העצומה וביראת השמים הצרופה שלו לא השיבו. הוא רצה שהצאנזער רב יענה לשאלה אמיתית זו ואמר:

"אדרבה, יגיד כבוד הרב, במה אני רב בקראקא?"

"להחיות שבורי לב ולהרנין נדכאי רוח - זה תפקיד הרב! הכריז ה'דברי חיים'.

ורבי שמעון ענהו בשקט: "את זה אני משתדל לעשות בקראקא!"

בנו האהוב של מלאך אלוקים ה'חתם סופר', הגאון הקדוש רבי שמעון סופר, שר התורה, צדיק יסוד עולם, שכל צדיקי הדור ללא יוצא מן הכלל חיבבוהו חיבה יוצאת דופן, במה הוא רב?!

להחיות שבורי לב, מוראדיג! "את זה, ברוך ה', אני משתדל לעשות..."

- מילים פשוטות, אך מבטאות כל כך הרבה.... זהו תפקיד הרב! הקב"ה נתן לנו אין ספור אפשרויות לתמוך בשבורי לב: בענין, בממתנין לישועות. ולוואי נזכה לקיים מצוות חשובות אלו, נשכיל להקדיש לאחת מהם מספר דקות, לשמוע את דבריו, להקשיב בשימת לב, לומד מילה טובה, ואם נוכל לסייע - במעשה.

הוא פרט ושאל: "מה קורה בענין השחיטה בעיר?"

מאת: [מתוך 'כבודם של ישראל']

**רבי שמעון סופר, בקדושתו
העצומה וביראת השמים
הצרופה שלו לא השיבו. הוא
רצה שהצאנזער רב יענה לשאלה
אמיתית זו ואמר: "אדרבה, יגיד
כבוד הרב, במה אני רב בקראקא?"
"להחיות שבורי לב ולהרנין
נדכאי רוח - זה תפקיד הרב!**

זה הספר של רבי אליהו חיים!

בספר 'עובדות והנהגות לבית בריסק', מובא סיפור מעורר עד מאוד על רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל, רבה הגדול של לודז':

רבי אליהו חיים מייזל נקרא 'אליהו' על שם הגאון מוילנא, ו'חיים' ע"ש רבי חיים וולוז'נער.

הוא היה רב גדול ועסק רבות במעשי חסד. פעם בשעת אסיפת רבנים דפק על השולחן, ואמר את המילים הבאות: "יהודי שסוגר את הגמרא כשיהודי מבקש ממנו טובה - הגמרא אינה סגורה, זו גמרא פתוחה! אך אם יהודי מבקש ממנו טובה, והוא אומר: 'איני יכול לסגור את הגמרא' - הגמרא שלו אינה פתוחה, זו גמרא סגורה!"

רבי אליהו חיים היה בידידות עמוקה עם ההיילגער אחיעזר, רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל מוילנא, שהיה אביהם של יתומים, אביהם של בני הישיבות בכל המקומות, ויחדיו עסקו בעסקנות למען הכלל. הוא שלח את ספרו 'אחיעזר' לרבי אליהו חיים.

פעם פגש בעל ה'אחיעזר' ברעו רבי אליהו חיים ושאלו: "היכן הספרים שלך?"

הכניס אותו הרב מייזל לחדרו והראה לו - "פה יש מכתבים של אלמנות, של עניים, של חולים, של שבורי לב, לזה עזרתי בכסף, לאחר במילים טובות... אלו הספרים שלי".

למראה מכתבים אלו נענה רבי חיים עוזר: "אני חיברתי שלושה ספרים, מלבד שאר כתבי ידי, לרבי חיים אליהו יש כתבים רבים, אבל עתה ראינו את הספר אמיתי, זה הספר של רבי אליהו חיים!"

בינו נא - ודאי סבר רבי חיים עוזר, שהוצאת ספרי חידושי תורה ופולפולים מבטאת את גדלותו של האדם, אם ה' נתן לאדם לחדש חידושי תורה - אשריו ואשרי חלקו, ומיום שחרב בית המקדש אין לו לקב"ה אלא ד' אמות של הלכה בלבד... אך שמחת שבורי לב ונדכאי רוח, היא התפקיד האמיתי הגדול. מכך צריך ללמוד: צריך לכתוב

שמעתי מידידי הרה"ג רבי יצחק רוזנגרטן שליט"א, נאמן ביתו של מרן ראש הישיבה הגר"א ל שטיינמן זצ"ל, כי בתקופה בה פתח אביו הנגיד הרבני רבי זאב רוזנגרטן זצ"ל בצוותא עם הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל את ישיבת לוצרן, הם פנו לכמה תלמידי חכמים חשובים בארץ הקודש, והציעו להם את המשרה הרמה, אך הם השיבו בשלילה. כאשר חזר המקרה על עצמו שוב ושוב, הם חקרו וביררו את הדבר, ונודע להם...

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א, על חכמתם העמוקה של גדולי התורה

"וּבָאתָ אֶל הַכְּהֻנִּים הַלְוִיִּם וְאָל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּיָמֵי הָהֵם" (דברים י"ז, ט')

המציאות הוכיחה בכל הדורות, כי סייעתא דשמיא מיוחדת ליוותה את גדולי ישראל בכל הכרעותיהם ועצותיהם. חכמת התורה מעניקה להם אפיקים רחבים; התבוננות מעמיקה, ראיה מרחיקת לכת, חכמה ותבונה אמיתית. כך שגם מי שנדמה לו שהורו על ימין שהיא שמאל ועל שמאל שהיא ימין, לבסוף גילה שהתבדה, וכי הם ירדו לסוף הענין ושורשו יותר ממנו.

נביא לכך דוגמאות אחדות, מחכמי הדורות האחרונים:

שמעתי פעם - שאבדל לחיים טובים - מהגאון רבי בנימין קורלנסקי זצ"ל, מראשי ישיבת פוניבז' לצעירים, סיפור נפלא המורה על החכמה העצומה שהיתה טמונה בעצותיו של מרן ה'חזון איש' זצ"ל, אותו הוא שמע מפי בעל המעשה, הגאון המופלא רבי חיים קרייזוורט זצ"ל, רבה הנערץ של אנטוורפן:

היה זה בתחילת דרכו של רבי חיים, לאחר נישואיו בארץ הקודש, הוא חי בעניות ודחקות גדולה, וממש לא היתה לו ולבני ביתו פרוטה לפרטה למחייתם. באחד הימים הוצעה לו הצעה מפתה, לשמש כר"מ בישיבה במרכז הארץ, ישיבה אשר דעת חכמים לא היתה נוחה מאופיה ותכני הלימוד שלה, אולם בשל מצבו הכלכלי, שהעיב על פניות דעתו ללימוד התורה, הוא נטה להיענות להצעה בחיוב, והיה סבור להיפך, כי יש בכוחותיו להשפיע על המקום לטובה.

אך היה איש אחד צדיק וירא שמים, שחרה לו הדבר מאד. היה זה רבי משה חיים אוקון זצ"ל, שאמנם לא תפס משרה תורנית, או שימש בכבודה כזו או אחרת, אך ה'חזון איש' 'אחז' ממנו והפליג בשבחו. הוא הסתובב סהרורי: "איך יתכן שרבי חיים קרייזוורט, חתנו של המשגיח מסלבודקה, הגאון הצדיק רבי אברהם גרוז'ינסקי זצ"ל, ישמש כר"מ במקום מפוקפק כזה. הלא זה עלול להתפרש חלילה כהיתר למקום כזה, ולתת לו גושפנקא", והצליח לשכנע את רבי חיים שקודם ילך להתיעץ על כך עם ה'חזון איש'.

ה'חזון איש' בחכמתו הרבה, לא דיבר עם רבי חיים אודות מצבה הרוחני של הישיבה, ולא בכל ענין אחר הנוגע אליה. אלא רק

שאל שאלה אחת ויחידה: "מה גובה המשכורת שהציעו לך שם?", וכשנקב רבי חיים בסכום, השיב לו ה'חזון איש' בהינף יד ובביטול: "אה! אין זה משתלם עבורך שתעבוד בשכר כה נמוך..."

התוצאה היתה ברורה. רבי חיים הבין כי המשרה אינה משתלמת כלכלית, וירד מההצעה מבלי לדון בגוף השאלה - אם ראוי לשמש בישיבה כזאת.

זוהי חכמה ופקחות גדולה של ה'חזון איש'!

ואספר עוד על חכמתם המקורית ועוצם תבונתם של חכמי התורה: כידוע אחד המיוחד מדור העבר, שהפקיר את כל כולו למען החזרת עטרת התורה ליושנה לאחר החורבן הגדול באירופה - היה זה מרן הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל. אודותיו שמעתי מעשה יקר מאברך חשוב בבני-ברק, הרה"ג רבי מאיר פוזן שליט"א, כפי ששמע מדודו בעל המעשה:

אותו הדוד הגיע ארצה בתקופת השואה כילד צעיר שריד ופליט, ולאחרונה יצאו נכדיו למסע שורשים בפולין, שם ביקרו בעיר הולדתו. הם ניצלו את ההזדמנות לפנות אל משרד הפנים המקומי, וביקשו להנפיק מסמך רשמי, בו מופיע תאריך הלידה המדויק של סבם, שלגביו התעוררו ספיקות מסויימות במשפחה, אם אכן הוא

אמיתי ומדוייק. כידוע, הפליטים היו משנים את תאריך הלידה בגלל אילוצי בריחה וסיבות שונות, ותכננו להביא זאת לסבא כהפתעה. והנה מה נדהמו הנכדים להיווכח, כי תאריך לידתו האמיתי הוא שנה קודם למה שרשום בתעודת הזהות שהונפקה בשעתו בארץ. כלומר, הוא מבוגר בשנה אחת יותר ממה שהיה מקובל אצלם עד עתה.

אולם אז העלה אחד הנכדים השערה, לפיה לא כדאי בכלל להראות לסבא מסמך זה, שמא תעציב את לבו העובדה, שבשל טעות טכנית לא הניח תפילין במשך כל השנה הראשונה, לאחר שכבר התחייב בעול תורה ומצוות. הם היססו הרבה אם אכן להראות לו את המסמך או לא, ובסופו של דבר החליטו להראות לו את המסמך - אולם מבלי לעורר את החשש אותו העלה הנכד, בהקשר למצוות הנחת התפילין בשנה הראשונה.

אך הסבא הרגיש מיד ברתיעה האוחזת בהם, בשעה שהציגו בפניו את המסמך, והגיב מיד: "ודאי אתם חוששים להראות לי את המסמך, כי כעת הוברר שלא הנחתי תפילין במשך שנה שלימה, אך לא היא. חכמתו של הרב מפוניבז' היא שעמדה לי!"...

וכה סיפר: "ודאי הנכם יודעים, שבתור ילד יתום, גלמוד ובודד, השתלבתי במוסד 'בתי אבות' שהקים הרב כהנמן. איני יכול לשכוח את היום, בו נכנס הרב למוסד והכריז באוזני כולנו: 'היות ונודע לי כי רישומי הגיל כאן בארץ לא מדוייקים, רציתי להנהיג כאן מנהג קבוע, לפיו כל ילדי המוסד יחלו להניח תפילין כבר מגיל שתיים עשרה, כדי למנוע מכשולות'. לכן גם אני התחלתי להניח תפילין ארבע ימים לפני שנעשיתי בן שתיים עשרה, שאז בדיוק נכנס הרב מפוניבז' למוסד והכריז את הכרזתו..."

"עתה אני רואה", הפטיר הסבא בחיוך רחב, "שהוראתו החכמה של הרב מפוניבז' היתה השגחה פרטית משמים, שלא תעבור עלי שנה שלימה בה אהיה, חלילה, כקרקפתא דלא מנח תפילין..." הפלא ופלא כמה חכמה וסייעתא דשמיא מלווה את חכמי ישראל בהחלטותיהם והכרעותיהם!

שמעתי מידידי הרה"ג רבי **יצחק רוזנגרטן** שליט"א, נאמן ביתו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל **שטיינמן** זצ"ל, כי בתקופה בה פתח אביו, הנגיד הרבני רבי **זאב רוזנגרטן** זצ"ל, בצוותא עם הגאון רבי **משה סולובייצ'יק** זצ"ל את ישיבת לוצרן, הם החליטו קודם לפתוח את הישיבה ורק אחר כך לאתר תלמיד חכם בעל שיעור קומה שיעמוד בראשה.

והנה לאחר שקמה הישיבה וגם ניצבה, הם פנו לכמה תלמידי חכמים חשובים בארץ הקודש, שהיו מגידולי ישיבת מיר בשנחא"י, והציעו להם את המשרה הרמה, אך הם השיבו בשלילה. כאשר חזר המקרה על עצמו שוב ושוב, הם חקרו וברירו את הדבר, ונודע להם כי המשגיח הגאון הצדיק רבי **יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל, הוא זה שהורה להם להשיב בשלילה.

הם ניגשו למשגיח ודיברו איתו על גודל הענין של פתיחת ישיבה בשוויץ, וכמה נחוץ וחשוב להפריח את השממה הרוחנית שם. אך למרבה הפלא המשגיח לא הגיב מאומה.

בלית ברירה, נאלץ רבי משה להנהיג את הישיבה לבדו על תקן זמני, ובכח תורתו וצדקותו, רוחו הגדולה ואישיותו הנאצלת, עשה שם חיל בעבודת הקודש, וחולל שינויים רוחניים כבירים, אשר השליכו באופן חיובי על אירופה כולה.

לימים התבטא רבי זאב רוזנגרטן בהתפעלות: "מאת השם היתה זאת, וכנראה שהמשגיח ראה את הנולד בעיניו הצופיות למרחוק, והבין כי רבי משה עתיד להנהיג את כל יהדות אירופה, בהרבצת תורתו ובפועלו הכביר, להעמדת הצביון התורני וההשקפה הצרופה בכל גלילותיה, ולכן הגיב איך שהגיב".

רוח הקודש בהיכלו של מרן ה'חזון איש' זצ"ל

פעמים שזוכים אף לראות את רוח הקודש המופיעה בהיכלם של הצדיקים וגדולי התורה. כמו שכותב הרמב"ן בפירושו על התורה על הפסוק 'לא תסור': "אפילו יהיה בעיניך כמחליף הימין בשמאל, וכל שכן שיש לך לחשוב שהם אומרים על ימין שהוא ימין, כי רוח השם על משרתי מקדשו, ולא יעזוב את חסידיו לעולם נשמרו מן הטעות ומן המכשול".

נביא כמה דוגמאות העולות בזכרוני, מהיכלו של מרן ה'חזון איש' זצ"ל:

מעשה פלא שמעתי פעם מיהודי יקר, שכעת נשמט שמו הפרטי מזכרוני. הוא סיפר לי כי בבחרותו הוא התגורר בעיר רמת גן סמוך לגבולות העיר בני-ברק, והיה רגיל לצעוד רגלית מידי שבת בשבתו, בשעות אחר הצהריים, לבני ברק הסמוכה, ולהתפלל תפילת מנחה באחד מבתי הכנסיות בעיר.

והנה באחת השבתות כשנכנס לבית הכנסת, הבחין בהמולה מיוחדת שמתרחשת בו. אנשים מתגודדים קבוצות-קבוצות, ומשוחחים בהתפעלות אודות מעשה מופלא, שאירע באותה שבת עם החברותא של ה'חזון איש'.

באותה שבת, כאשר הגיע החברותא ללמוד עם ה'חזון איש' כדרכו, כמה דקות לאחר השעה הקבועה, שאלו ה'חזון איש' מדוע איחר, והחברותא השיב: "אחד הבנים שלי לא חש בטוב, והתעכבתי מעט בבית כדי לתת לו תרופה..."

ה'חזון איש' התעניין מה הן תחושותיו של הבן וממה הוא סובל, ועוד לפני שהספיק החברותא לסיים את דבריו, קם ה'חזון איש' ממקומו, ניגש למגירה שבצד החדר, הוציא ממנו שטר כסף, ואמר לחברותא: "צא מיד לכביש, ללא שהות, ותנופף עם השטר עד שמישהו יעצור לך, ותבקש ממנו לקחת אותך יחד עם הבן שלך לבית החולים..."

החברותא השתומם. הרי אין מצבו של הבן כה קשה עד אשר יש לחלל עליו את השבת. אך ה'חזון איש' חזר על הוראתו בתקיפות, כשהוא מוסיף ואומר: "הלא אתה רואה שאני לא חש לחילול שבת, ומחזיק את שטר הכסף בידי, כי אני סבור שזה פיקוח נפש, אז גם לך אין לחוש לחלל את השבת למען החולה..."

החברותא הזדרז לעשות כהוראת ה'חזון איש'. רץ הביתה, תפס את הבן ויצא לכביש המרכזי. כעבור דקות בודדות מכונית עצרה

החסיד הנרגש הבין שהוא היה עד לתגלית נרעשת, וסיפר לכל החסידים שהוא זכה לשמוע את הרב'ה מבקש מהקב"ה שלא יגרש את המשרתת של כנסת ישראל בשמים... חסיד אחד עזר אומץ וניגש לרב'ה ושאלו לפשר תפילה זו, ואמר לו הרב'ה 'מה פתאום! לא לזה כיוונתי...

תפילה שיהודי מתפלל בתמימות, היא התפילה המקובלת יותר לפניו יתברך

הרב בנימין בירנצוויג

"תמים תהיה עם ד' אלקיך" (דברים י"ח, י"ג)

וכתב רש"י - התהלך עמו בתמימות ותצפה לו וכו'. ההולך תמים עם ה', מלבד עצם הצינוי שמקיים רצון ה', הרי יש לו הבטחה כפי הכתוב במשלי (י, ט) "הולך תמים ילך בטח" - מי שהולך תמים עם ה' ילך בטח, יקבל מבוקשו כמעלת תמימותו ובטחונו בה' יתברך.

ידוע מה שאמר מרנא החפץ חיים זיע"א שבתפילה צריכים לבקש מהקב"ה כל מה שאדם צריך ואפילו הדברים הפעוטים ביותר, יש לבקש כעני המבקש בפתח, וכך היה אומר לכל יהודי שהיה פונה אליו, יש לך את האפשרות לדבר עם הקב"ה באופן נוכח ולבקש כל דבר, וכן הוא היה נוהג בתפילתו לדבר עם הקב"ה כדבר בן אל אביו. פעם נכנס למרן החזו"א יהודי עם נעליים קרועות, וכששאל אותו החזו"א מדוע אינו קונה נעליים? ענה היהודי, שאין לו כסף! שאל אותו החזו"א 'האם כבר ביקשת מרבונו של עולם שיתן לך כסף לקנות נעליים?' 'לא' ענה היהודי, 'אני מתבייש לבקש מהקב"ה על נעליים זה לא מוכבד', אמר לו החזו"א 'דע לך, שהנהגה זו שלך אינה נובעת מיראת הקדושה אלא מיראת הבושה, זהו חסרון בקשר שלך עם רבונו של עולם! אם באמת היית מרגיש שהקב"ה הוא אביך והוא באמת נמצא כאן לידך, לא היית מתבייש! הרי כשהיית ילד והנעלים שלך נקרעו, לא התביישת לבקש באבא כסף שיקנה לך נעלים חדשות, ובפרט אם ידעת שאביך עשיר גדול ולא יחסר לו כסף!' 'א"כ סיים החזו"א, 'היד ה' תקצר אצל הקב"ה אין מחסור כשאתם זוכה ומרגש שהקב"ה ניצב לידו הוא מתפלל לפניו על כל פרט מחייו ואפילו על הקטן ביותר'.

כפי שפת האידיש, רבונו של עולם תרחם אנה תרחם שהמשרתת לא תעזוב'.

תפילה שיהודי מתפלל בתמימות, בבטחון כי הקב"ה בידו הכל והוא קונה הכל, היא התפילה המקובלת יותר לפניו יתברך.

בספר אמונה שלמה מביא מעשה נפלא ששמע מהגאון רבי חזקיה מיישקובסקי שליט"א מה שהוא שמע מראש ישיבת כפר גנים הרב גריינמן שליט"א, וכך הוא סיפר: הרב גריינמן סיפר שכשהתקרב חג הסוכות הוא ישב וברר ארבעת המינים, כמושבן שבוררים את המהודר שבמהודר, והיה שם איזה שהוא מו"צ רב מירושלים שברר איתו יחד וסיפר לו את הסיפור הבא.

בבני ברק ארגנו מכירת ארבעת המינים בזול לבני תורה, הסחורה היתה לא הכי הכי יפה אך בהחלט מהודרת ונחמדה, מורי הצדק שם החליטו שיענו רק על שאלות ספציפיות כדי לחסוך זמן, רק אם למישהו יש שאלה ספציפית יבוא ישאל ויענו לו, וכך יוכלו לתת מענה לכולם.

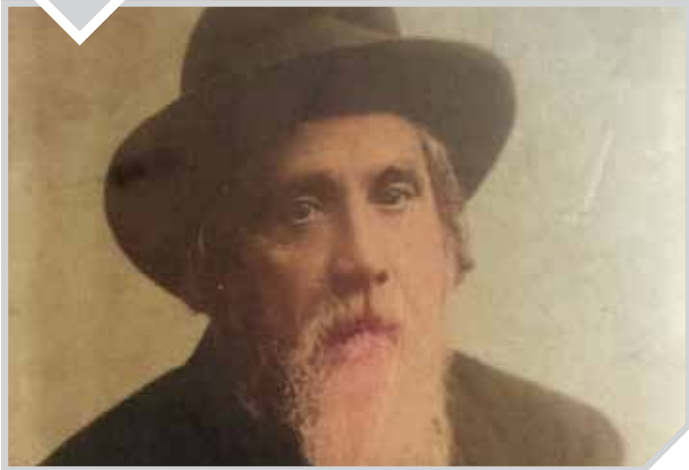
הגיע איזשהו יהודי שנראה פשוט רוסי בעל מבטא רוסי, שאמר 'כבוד הרב אני מבקש סליחה' הרבנים אמרו שיענו רק על דבר מסויים 'אני רוסי אתה בטח שומע לפי המבטא, כשאני הייתי ילד הרוסים לא אפשרו ליהודים לשמור תורה ומצוות, אני בכלל לא ידעתי שיש אלוקים כולם פחדו ולא סיפרו לי כלום על היהדות,

המשך בעמוד 31

מספרים על חסיד אחד שעמד בשמו"ע ליד רבו, ושמע את הרבה בסוף התפילה לפני יהיו לרצון, מדבר בידש ואומר 'רבונו של עולם אוי שהמשרתת לא תעזוב, שהמשרתת לא תעזוב... החסיד הנרגש הבין שהוא היה עד לתגלית נרעשת, וסיפר לכל החסידים שהוא זכה לשמוע את הרבה מבקש מהקב"ה שלא יגרש את המשרתת של כנסת ישראל בשמים... חסיד אחד עזר אומץ וניגש לרב'ה ושאלו לפשר תפילה זו, ואמר לו הרב'ה 'מה פתאום! לא לזה כיוונתי, פשוט הרבנית סיפרה לי אתמול שהמשרתת בביתנו רוצה לעזוב והיא רגילה אליה וזה קשה לה, והתפללתי מעומק ליבי בשפה הכי שגורה

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

ההסכמה שקיבל ה'אור שמח' מהרשב"א • כיצד השכין ה'אור שמח' שלום בין בני זוג? • ארגז המצעים שהציל את ה'אור שמח'

הרב ישראל ליוש

ביום ד' באלול יחול היא"צ של הגאון רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק זצ"ל, בעל ה'אור שמח' וה'משך חכמה'.

רבי מאיר שמחה נולד בשנת תר"ג בעיירה 'בלטירימניץ' לאביו הג"ר שמשון קלונימוס זצ"ל ונקרא ע"ש רבו רבי מאיר מטיקטין שבירכו כי יולד לו בן שיאיר את עיני ישראל בתורתו.

בגיל שבע כבר ידע את כל התנ"ך ובגיל תשע כבר היה בקי בסדר נזיקין וחצי סדר נשים.

כשהגיע לגיל מצוות שלחו אביו ל'אייששוק' ללמוד אצל הגאון רבי

משה דנישבסקי זצ"ל, ובגיל צעיר נשא לאשה את בת הגביר רבי

צבי פלטיאל מקובסקי ז"ל והתיישב ב'ביאלסטוק', שם שקע בתורה

כשמונה עשרה שעות ביום בשקידה עצומה, בבית המדרש 'גמילות

חסדים', וגיליונות ספרי בית המדרש המעוטרים בהערותיו הרבות

של רבי מאיר שמחה יעידו על התמדתו בתורה שם.

בשנת תרמ"ח, בפטירתו של הגאון רבי ראובן הלוי גאב"ד 'דווינסק',

נקרא למלא את מקומו, ושימש שם ברבנות לצידו של הגאון

מרוגאטשוב זצ"ל שכהן כרב הקהילה החסידית בעיר, וידידות

אמת נקשרה ביניהם.

את ספרו על התורה 'משך חכמה' כתב כשהיה צעיר מאוד, אך

לבקשת אביו לא פרסמו בשעתו, והוא יצא לאור רק אחר פטירתו.

את ספרו 'אור שמח' על הרמב"ם החל להוציא בחייו בשנת תרס"ב,

וחלקו האחרון יצא לאור אחר פטירתו.

בשנת תרפ"ז נפטרה רעייתו, וכשהוא ניצב על קברה לחש: "עוד

שנה אצטרף אלייך".

לאחר כחודש חלה, ובשב"ק פ' שופטים השיב את נשמתו הטהורה

לבוראה.

"לא תטע לך אֲשֶׁרָה פֶּלַעַן אֲצֵל מִזְבַּח ה' אֶלְקֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לְךָ" (דברים ט"ו, כ"א)

הגאון רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק זצ"ל, בעל ה'משך חכמה',

מבאר נפלאות את האיסור לטעת עץ אצל המזבח.

הקרבנות, אומר רבי מאיר שמחה, אף שהתורה קוראת להם 'לחמי

לאשי', אין ענינם שהבורא ית' כביכול ניזון מהם. חלילה לומר

שהקב"ה צריך להם, ואנו ברואי כביכול מעניקים לו משהו בהקריבנו

קרבנות. שהרי הוא בעצמותו שלם בשלמות מוחלטת ואינו חסר

דבר, ושלמותו אחר שברא את הבריאה והנבראים, היא בדיוק כמו לפניה, ואין שום תוספת בשלמות זו ע"י פעולות בני האדם.

אלא, ענין הקרבנות הוא אכן מופלא ע"פ הסוד, אך עיקרו הוא

להוסיף שלמות לאדם, שיתבונן שכל הפעולות שנעשים בקרבן, היו

צריכים להיעשות בו, ועי"ז תשוב מחשבתו הרעה ויתקרב אל הי"ת.

ועוד העמיקו המקובלים בענין הקרבנות, אבל ודאי שאין ענינם

להעניק לקב"ה מתנות ולהשלים לו מחסור, כי שלמתו המוחלטת

ובלתי נתפסת בדעת בני אדם, אינה צריכה לתוספות או מענקים

ממאן דהוא.

הדומם, אין בו חיות וצמיחה לאחר ברייתו, ואין כח לפעולות בני

האדם להוסיף בשלמותו, ואף אם יצרף האדם כמה דוממים לאחד,

כמו חול ועפר שיצטרפו למזבח אבנים, הוא לא הוסיף דבר בדוממים,

אלא מצירופם נוצר דומם חדש. לעומתם, החי והצומח, יש בהם כח

צמיחה, והם ניזונים וגדלים ע"י פעולות בני האדם המזינים אותם.

אם כן, מבאר רבי מאיר שמחה, לכן צווה הקב"ה לעשות מזבח

אבנים ושלא יהיה בו כל עץ, כדי שנתבונן שכשם שהמזבח מקום

הקרבנות, אינו צריך למזון ומים, ואין בו שום תוספת אחר ברייתו, כן

הקרבנות, אינם מוסיפים לקב"ה כל שלמות על שלמותו.

על פי דרכו מבאר ה'משך חכמה' את סמיכות הפסוקים המורים

לדין לדון דין אמת ולא להטות את המשפט, לציווי שלא לטעת עץ

אשרה, כי דיין אמת הוא רק מי שאינו מקבל איזה תועלת עצמית,

כדוגמת כסף או כבוד מהמשפט, וכל כוונתו הוא רק להוציא דין

אמת. וא"כ הסמיכות ברורה, כי כשם שמזבח אבנים ללא עץ, מורה

שאין לקב"ה שום תועלת או תוספת שלמות מהקרבנות, כן דיין

אמת אין לו תועלת אישית, כבוד או מוון, מהמשפט.

באורח פלא לא עלה בדעתם לחפש בארגו המצעים, וכך ניצל רבי מאיר שמחה מעבודת הצבא. ההורים הודו לה' על הנס הגדול, וסעודת השבת נמשכה כשמאיר שמחה יושב ליד השולחן, מודה אף הוא על הנס הגדול כשהוא יודע שמעתה דרכו סלולה למלא את שאיפותיו לגדול בתורה...

ואכן כבר מגיל קטן, ניכר כי עומד לצמוח כאן גדול בתורה. מסופר שבהיותו בן עשר, כשהתגורר ב'בוטרימניץ' הגיע פעם השמש אל בית המדרש באשמורת הבוקר, ולתדהמתו הוא מוצא את הילד מאיר שמחה עומד על סולם אוצר הספרים כשכולו שקוע בספר, בדיוק באותה תנוחה שהיה כאשר סיימו אמש תפילת ערבית... "מאיר שמחה, מתי תרד מהסולם?", שאל אותו השמש. "מה כבר אמרו ברכו של אחרי מעריב...?" התפלא מאיר שמחה.

הרב שך סיפר כי כאשר היה רבי מאיר שמחה בן שבע עשרה, הוא פגש בבית המדרש זקן שהיה מתהלך כשהוא עצוב ומדוכדך, "מדוע הנך עצוב?" שאל אותו רבי מאיר שמחה. "יש ספר נורא מקדמון אחד העוסק בעניני קבלה 'ספר הקנה', הוא היה בידי וכבר כמה שבועות שהוא אבד לי ואיני מוצא אותו, על כן עצוב אנוכי..." רבי מאיר שמחה הרגיע אותו וביקש ממנו מחברת ועט, הזקן הביא לו את שביקש, ורבי מאיר שמחה התיישב לכתוב את ספר הקנה מהזיכרון...

שקיעותו בלימוד לא פסקה. לאחר נישואיו הוא התגורר ב'ביאלסטוק' וקבע את מושבו בבית הכנסת 'גמילות חסד', שם ישב והגה בתורה שמונה עשרה שעות ביממה, בשקיעות ושקיעה עצומה.

מנהג היה לו לטייל לאורכו ולרחובו של בית המדרש, כשהגמרא בידו וכך היה מהרהר בדברי התורה שלמד. לילה אחד מצא אותו העוברי והשבים, כשהוא מסתובב ברחובה של עיר ללא חליפה כשהגמרא בידו, והוא שקוע בשרעפיו ואינו שם לב להיכן הוא הולך, כשהעירו את תשומת לבו התברר שאכן מרוב שקיעותו ועיונו הוא יצא מבית המדרש והחל לטייל כך ברחוב, כאילו היה זה בית המדרש...

בהקדמה לספר 'מקור ברוך' להגאון רבי נחום ברוך גינצבורג זצ"ל, מסופר שפעם ביקר את הגאון רבי מאיר שמחה בדווינסק, ומצאו שהוא שמח מאוד וזחה עליו דעתו, וכששאלו לשמחה זו מה עושה, סיפר לו רבי מאיר שמחה, כי אחר שחידש איזה חידוש לאמיתתה של תורה, נמנם מעט, ובחלומו ראה גדולי עולם יושבים בפמליא של מעלה ומשוחחים בניהם בדברי תורה. בין הדברים אמרו שם שחסר כעת בעולם מי שיכוון אל האמת, ואז קם הרשב"א ז"ל

עתה נבין את מאמר חז"ל (שבת י א) 'כל דיין שדן דין אמת לאמיתו, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית' כי כמו שהקב"ה אין לו תועלת אישית מהבריאה, ושלמותו היתה שווה לפני הבריאה ולאחריה, כן הדן דין אמת לאמיתו, אין לו תועלת אישית מהמשפט, וטובתו האישית אחרי המשפט, נשארה כמו שהיתה לפני המשפט.

ע"פ הדברים האלה מקשר רבי מאיר שמחה בין דברי שמעון הצדיק (אבות, ריש פ"א) שהעולם עומד על התורה, על העבודה ועל גמילות חסדים, לבין דברי רשב"ג (אבות, סוף פ"א) שהעולם קיים על הדין, על האמת ועל השלום. 'אמת' היא ה'תורה', 'גמילות חסדים' הוא ה'שלום', ועפ"י דברינו 'דין' הוא ה'שלום', כי כמו שאין לקב"ה תועלת אישית מעבודת הקרבנות, כן אין לדן דין אמת טובה אישית מהמשפט.

סיפור צמיחתו של הגאון רבי מאיר שמחה נפתח בנס שאירע לו בילדותו, בתקופת ימי הצאר ניקולאי שגור לחטוף ילדים ולהכשירם לעבודת הצבא. היה זה בערב שבת בשעת בוקר מוקדם, לפתע שומעת אמו דפיקות על דלת הבית. כאשר פתחה, עמד לפניו אדם לא מוכר, הוא אמר לה בלחשיה: 'שמרי על בנך מאיר שמחליה, הלילה עומדים לחטוף אותו לצבא... ראו הוזהרתם!', ובטרם הספיקה האם להתאושש ממה ששמעה, נעלם האיש...

כשבעלה הר"ר שמעון קלונימוס חזר מהתפילה, סיפרה לו הרבנית את שאירע, והם החליטו כי עליהם להבריחו מיד מהבית. רעיונות רבים עלו, אך הם נפסלו בזה אחר זה. לבסוף, החליטו כי יטמינו אותו בארגז המצעים בחדר השינה. הרבנית רוקנה את הארגז מתכולתו, הכניסה את רבי מאיר שמחה לתחתיתו ומעליו הניחה את המצעים מסודרים להפליא מבלי שאיש יבחין שמתחתיהם נמצא מאיר שמחליה.

לאחר ההסתרה, החלו הרב והרבנית להתפלל ולשפון שיח לפני רבון העולמים שיציל את בנם מהגזירה הנוראה. כך גם עשתה בהדלקת נרות, התפללה מעומק לבה שיסיר ה' את הגזירה מעל ראש בנם היקר, ויוכל להמשיך לשקוד על התורה כשאיפתו וכאוות נפשו הטהורה.

ליל שבת, סעודת ליל שבת נערכת כראוי לכבודה של השבת, ליבם של ההורים על בנם ששוכב לו שם בארגז המצעים, ושפתותיהם עדיין ממלמלות תפילות לנס שיציל את בנם, ולפתע אשר יגורו בא, הדפיקות המאיימות נשמעו בחזקה על דלת הבית, 'בשם החוק פתחו מהר את הדלת!'

הדלת נפתחה, ושני האנשים שעמדו שם מהרו לשאול: "היכן בנכם מאיר שמחה?" ההורים לא ענו, והם החלו בחיפושים קדחתניים בכל הבית, הם עברו מחדר לחדר, סרקו כל פינה ופינה ופתחו כל ארון ולא מצאו. ככל שהחיפושים נמשכו כעסם גדל וגדל, וכשסיימו ולא העלו חרס בידם, הם כילו את חמתם על כל תכולת הבית, שברו הרסו וקרעו כל מה שנקרה בדרכם...

'פלאי פלאות!' - זעק שוב הבן, ורץ לקרוא לאמו. 'הגנבים היו בבית, הדלת נעקרה מציריה, הם נכנסו פנימה - וגם יצאו. אבל הם פשוט לא נגעו בכלום, לא לקחו דבר, לא שברו פריט. הכל ניצב על מקומו בשלום. לא מבין איך זה יתכן...

מה גרם לגנבים לעזוב מבלי לגנוב?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"תמים תהיה עם ד' אלקיך" (דברים י"ח, י"ג)

החלום של כל בן אנוש, הוא לחוש מוגן ושמור, בידיים טובות ובטוחות, בכל עת ובכל שעה. יש לנו הישגים רבים שהשגנו בס"ד, כמו הצלחות רוחניות, בריאות טובה, ילדים מתוקים, פרנסה, בית, ועוד ועוד. ברגע של התבוננות, נקל להבין שכל הנכסים האלה הם חמקמקים מאוד. לפעמים, חלילה, ניתן לאבד הכל ברגע אחד. איך ניתן להבטיח ש'לי זה לא יקרה'?

ואם כך בימי שגרה, על אחת כמה וכמה לנוכח התמודדות. בין אם מדובר בקושי רוחני - והאדם חש שמשוהו שהשיג בעמל ויזע קשה לו לעמוד בו, ובין אם מדובר בקושי אחר - והוא מרגיש שיש מה שמאיים על חייו, על בריאותו, על ילדיו, על כספו ופרנסתו. כשמגיע רגע של התמודדות, של קושי - כל אחד מחפש משהו להישען עליו, מישהו לבטוח בו.

בקיצור, בחיים צריך 'כיפת ברזל', נגד כל רקטה שעלולה לחולל הרס בחיינו, בדמות מכתב מהרופא, מהמוסד בו ילדנו לומד, או מהבנק... אבל 'כיפת ברזל' אמיתית, שמייטת את כל הקשיים, שמבטיחה את הביטחון האישי ברמה המקסימלית, במאה אחוזי הצלחה. האם יש 'כיפת ברזל' כזו? האם יש פוליסת ביטוח או שכפ"ץ שמעניקים הגנה ברמה כה מושלמת?!

ובכן, יש ויש, וזה אפילו לא עולה כסף, אלא טיפונת מחשבה, קצת התבוננות. כשאנו מחשבים חשבוננו של עולם, שכל מה שיש לנו, כל נכס שרכשנו, כל מעלה שהשגנו - הכל מידי הטובות והרחומות של בורא עולם, שהוא הכי חזק, הכי גיבור, כל יכול שהכל הכל נתון בידי, העבר, ההווה והעתיד, והוא רוצה בטובתנו, דואג לנו - אנחנו יכולים להיות רגועים כי אנו בידי!

כמו ילד שמגיע לגינה השכונתית, והוא יודע שיהיה ראשון בנדנדה, אף אחד לא יעליב אותו, איש לא יקח מידי את החטיף - בגלל שאביו הוא ראש העיר! - על אחת כמה וכמה, שאנחנו יכולים להסתובב בעולם בתחושה הנפלאה והעילאית הזו, שאבא שלנו הוא לא ראש העיר - הוא בורא עולם, יש לנו על מי להישען, יש לנו במי לבטוח!

נכון, בחיים יש קשיים והתמודדויות, אבל אנו יודעים ומאמינים שהם מתוכננים מראש, הם לטובתנו, אבא שלנו האוהב שירטט את התוכניות הללו, יצר ויצק אותן. מה יש לנו לדאוג? ממה אנו אמורים

להיות מוטרדים?! - הרי אבא שבשמים לצידנו, כל מה שעובר עלינו הוא בדיוק לפי התוכניות שלו, והוא שומר עלינו, מציל אותנו, מגן בעדנו, דואג לנו!

ומה שמדהים ביותר הוא, שככל שמחדדים את הביטחון בעומק הלב - כך הוא הופך למציאות. כשאדם מתחזק בביטחון בה', כשאדם מפנים אל לבו את ערך הביטחון, כשאדם בוטח בה' בכל העוצמה, נשען עליו, רגוע בחסותו, שליו ושאנן כי הוא יודע שהוא בידיים טובות - עד מהרה יראה שזה אכן כך, ורוב קשייו נפתרים באופן פלאי!

ה'חפץ חיים', בביאורו לפרק ל"א בתהלים, חושף פן נוסף, מימד שמימי נשגב: הן איש מאיתנו לא מושלם, ולפעמים, יש אדם שאינו זכאי לישועה. מה לעשות, הזכויות שלו לא מספקות. הוא נתקל בבעיה, בהתמודדות לא פשוטה, והמחשבון השמימי מורה שאין מנוס מכך שיעבור את הקושי הזה מתוך כאב, אין לו זכאות להיושע, כמה עצוב ושורף בלב!

אבל יש בשמים משהו שעוקף את המחשבון. והוא - הסכיתו ללשונו של ה'חפץ חיים': 'אפילו אדם שאינו הגון אלא שחזק בטחוננו בהשם, כח הביטחון מגן עליו!' - כלומר, הואיל והאיש בוטח בה', אזי למרות שאינו זכאי ולא ראוי לקבל את הישועה, למרות זאת הוא זוכה בה, כי הביטחון בה' מספק לו את הישועה!

דבריו אלו של ה'חפץ חיים', הם תגלית עבורנו. בוודאי, צריך לעשות השתדלות, להילחם ביצר, לדאוג לבריאות, לפעול למען הילדים, לשמור על הנכסים. אבל צריך לעשות זאת בפרופורציה הראויה,

ולזכור שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, אנו בטוחים רק בו, סומכים רק על מלכנו - המלך החזק בעולם, ששומר ומגן עלינו, דואג לנו!

פרשת השבוע מעניקה לנו את המתנה הזו, מצווה עלינו 'תמים תהיה', להאמין בה' בלב שלם, בתמימות גמורה, וכפי שרש"י מפרש - להתהלך עמו בתמימות, לסמוך עליו. הוא יודע מה לעשות טוב מאיתנו, הוא גם דואג לנו יותר מכפי שאנו דואגים לעצמנו... ואם כך נעשה, יקויים בנו חלקו השני של הפסוק "עם השם אלוקיך", נחוש שאנחנו אתו, בידיו, שמורים ומוגנים, ועין בעין נראה כי הביטחון בה' יתברך אינו מאכזב, הוא מביא בכנפיו ישועות גדולות ורוגע נצחי!

גנבים בעיצומה של השבת...

מנקיי הדעת שבירושלים היה הגאון רבי אברהם משה גרוסמן זצ"ל. בין שלל מעלותיו, הצטיין רבי אברהם משה במידת הביטחון. הוא היה 'בעל ביטחון' אמיתי, שחש באמת את יד ה' מלווה אותו, מחזיקה אותו בכל צעד ושעל, ובכל עת - הרבה לדבר ולחזק את מידת הביטחון. כדי לחזק את בטחונו בה', נהג שלא לנעול את דלת ביתו בלילות שבת. 'לשבת יש זכות עילאית, השכינה שורה בעולם. אני בוטח בהשם, אין צורך לנעול את הדלת!' - קבע.

לימים, התקיימה שבת 'שבע ברכות' לנכדתו הראשונה, והוא עמד לעזוב את ביתו בערב שבת, לכל השבת. באותו הזמן התחולל גל פריצות, במשך תקופה היו הגנבים פורצים ובוזזים מכל הבא ליד, כמעט מדי לילה. לאור זאת, ביקשה רעייתו כי יחרוג ממנהגו, וינעל את דלת הבית כשיעזבו אותו בערב שבת.

אולם רבי אברהם משה, רוח אחרת היתה עמו, הפוכה בתכלית: 'ההיפך הוא הנכון!' הכריז כשפניו קורנות באושר, 'הרי זה בדיוק הזמן לשים מבטחי באבא שבשמים, לבטוח רק בו. אם בכל שבתות השנה אינני נועל את הדלת, והרי אין בכך חידוש כה גדול כי אני נותר בבית, הרי שבשבת זו - ניתנת לי ההזדמנות להפנים ולהטמיע ביטחון אמיתי, להשאיר את הדלת לא נעולה למרות שאינני נוכח בבית בשבת. הרי זו ההזדמנות שלי להתחבר לאבא, להישען עליו לחלוטין!'

רעייתו, שכבר הכירה את בטחונו המלא בה', נדבקה עד מהרה בהתלהבותו, וניאותה להסכים לכך - אף שלא ישהו בבית, ולמרות גל הפריצות הנורא המשתולל בלילות החולפים בשכונתה. הם נסעו לשבת שעברה עליהם בטוב ובנעימים, אולם כבר בדרך חזור הביתה, ליבה ניבא לה רעות...

'יש לי תחושה שגנבים דווקא כן ביקרו בביתנו', לחשה, 'אוושת לבי רועדת כעלה נידף. אינני מעיזה לעלות הביתה ראשונה, לא רוצה לראות את המחזה הנורא בעצמי - אם קרה...'. אמרה בחשש בולט. ורבי אברהם משה? - בטחונו לא סר ממנו: 'אבא שבשמים שומר עלינו, רק הוא. אנחנו עם אבא!' - הכריז בגאון, ועלה הביתה יחד עם בנו בצעדים קלים...

אולם, כשהגיעו לקומת ביתם, נחרד הבן. אין מה לטעות. היו כאן גנבים, ביקרו גם ביקרו. צירי הדלת היו עקורים ממקומם, הדלת

עמדה באלכסון מובהק, סדק לא צר נפער בין הדלת למשקוף, מישהו התפרץ פנימה...

הבן נזעק: 'אוי, אבא, תראה מה קרה, הגנבים ביקרו אצלנו!' - צעק באימה, מי יודע מה נשאר, אם נשאר, ואיך נשאר...

אולם האב - רגוע ושליו, בטוח בה', שאנן כתמיד. 'אבא שבשמים שומר עלינו, אני סומך עליו, רק עליו. אם מגיע לנו נזק - נקבל אותו באהבה. אבל אני חושב שאבא שבשמים לא רוצה להזיק לנו, ולכן לא באמת ניזוקנו. המתן קמעא ונראה...'. הם פותחים את הדלת, לבו של הבן הולם בפראות, לבו של האב רגוע כתמיד. נכנסים הביתה, ו...!

כלום!

הכל עומד על מקומו בשלום. הויטרינה ניצבת על מקומה, אפילו גביעון לא נע. במגירה בחדר השינה כל התכשיטים במקומם, אף עגיל לא זע. הבית כולו נראה בדיוק כפי שעזבוהו, ידם של הגנבים לא פגעה ולו במגבת או בנייר טישו!

'פלאי פלאות!' - זעק שוב הבן, ורץ לקרוא לאמו, שהמתינה למטה בסבלנות. 'הגנבים היו בבית, הדלת נעקרה מציריה, הם נכנסו פנימה - וגם יצאו. אבל הם פשוט לא נגעו בכלום, לא לקחו דבר, לא שברו פריט. הכל ניצב על מקומו בשלום. לא מבין איך זה יתכן...' - דיווח הבן לאמו...

והאב, רבי אברהם משה, נענה ואמר: 'האומנם לא תבין איך זה יתכן?! והלא אני מסביר לא מהיום ולא משלשום, שבורא עולם שומר עלינו ועל ביתנו. וכי חשבת שגנב יכול לגנוב כשבורא עולם שומר? הלא הוא ניצב פה, אני חש זאת, אני מרגיש אותו, אני בוטח בו. הניתן לגנוב ממני?!

זה שגנב נכנס הביתה ולא גנב מאומה - זה יתכן. מה שלא יתכן - זה שגנב ייכנס לבית של מי שבטוחים בבורא, ויוכל לחולל שם נזק מכל סוג שהוא. זה לא יתכן, כי כשחיים את נוכחות אבא שבשמים בחיינו, כשחשים את יד הבורא עימנו - ידיו של הגנב קשורות, עיניו סומות, גם אם יתפרץ פנימה - אינו יכול לעולל מאומה!'

רבי אברהם משה סיים את דבריו, ועבורו, ועבור בני ביתו, היה זה שיעור חי בביטחון מלא בה', כיצד הוא נראה, מה הוא מחולל. מה שמפתיע הוא, שלימים התבררה הסיבה:

כעבור תקופה קצרה, נלכדו הגנבים בידי המשטרה, ונחקרו. התברר, כי הסיבה לכך שלא נטלו דבר מבית הגרוסמנים, היתה בדיוק לכן - כי לאחר שעקרו את הדלת מציריה, גילו שלא היתה נעולה, הסיקו שבעל הבית בסביבה, ומיהרו להימלט... מסתבר, שאותה פעולה שעלולה להיחשב כמותירה פריצה קוראת לגנב - היא ששמרה על הבית! כן כן, הביטחון המופלג שהוביל לאי נעילת הדלת - הוא שהניס את הגנבים בלי שגנבו דבר!

סיפור זה, שהובא בספר המדהים 'אוצרותיהם אמלא' של דודי, הרה"ג רבי אליעזר טורק שליט"א, ברור כי אין מטרתו לעודד אי נעילת דלתות. כל אדם מחוייב להשתדלות, לשמור על ביתו. אבל יש בו גילוי עצום ומהדהד:

ככל שמידת הביטחון בה' גדולה יותר - כך היא באמת מגינה, שומרת

ומיטיבה. ככל שאדם מפנים אל לבו את הביטחון, ככל שאדם חי בעולם של אמונה תמימה, ככל שאדם חש כי ידו של ה' עמו, הולכת אתו, מבטחת אותו - כך יגלה כי בורא עולם באמת אתו, שומר עליו, מסדר לו את העניינים, דואג לו, והוא באמת יכול להיות רגוע...

יהודים יקרים, יש לנו אבא גדול וחזק, עוצמתי וכל יכול. כל מה שכל כך כדאי לנו לעשות, הוא להיות רגועים ושלווים, להישען עליו ולבטוח בו. וככל שנעשה זאת יותר, ככל שנחיה בתוכנו את העובדה הזו - כך נזכה לראות באמת את ידו עימנו, וחסדו לא ימוש מאיתנו!

סיפור רודף סיפור רודף סיפור...

לפעמים יש סיפורים, שהם שילוב מנצח של השגחה פרטית, התרגשות אין קץ, סגירת מעגל וגילוי שמימי מדהים. סיפורים כאלה מטלטלים את הלב, ומרגשים במיוחד כשהם משתלבים בין גווילי גיליון זה 'פניני פרשת השבוע'. כזה הוא הסיפור, אותו קיבלנו מגיבורו, הבה"ח חיים מלין הי"ו, תלמיד ישיבת 'בית מדרש עליון' שבבני ברק, אשר שלח לנו את הסיפור, והרי הוא לפניכם מכלי ראשון:

ובכן, הבחור חיים היקר, עבד במשך תקופה ארוכה על הוצאת חיבור תורני לאור עולם, בנושא האכילה בשוק. בספר מלוקטים מדברי ראשונים ואחרונים, גדולי ישראל ומחברים שונים, והוא מעוטר בהסכמות גדולי ישראל שלי"א. ומה חסר לספר? תקציב. הוצאות ההדפסה נאמדות בכ-20,000 ש"ח, ובכדי לכסותן - ניסה הבחור לגייס כסף. חורף שלם שלח מכתבים, התקשר לאנשים, פגש נדיבים - ועדיין, כל שהצליח לגייס היה כ-8,000 ש"ח בלבד. ביום מן הימים יצא אביו של הבחור לארה"ב לגייס כסף לצרכים שונים, והציע לבנו ליטול עמו עותק מהספר - אולי יצליח לגייס כסף גם עבור הוצאתו לאור. ואכן, בבואו לארה"ב, קבע האב להיפגש עם אחד מקרובי משפחתו, יהודי עשיר ובעל עסקים חובקי עולם. אף שהבחור עצמו ניסה לפנות אליו כמה פעמים ולא נענה, החליט האב לנסות אף הוא את מזלו, מה עוד שהוא מבקש להתרימו גם לצרכים אחרים.

ביום הפגישה התקשר הבחור לאביו כמה פעמים, ובכל פעם עודכן כי האב עודו ממתין לפגישה המיוחלת, אולם העשיר טרם התפנה. השעות נוקפות, הערב בניו יורק יורד, העובדים עוזבים את המשרד, ואביו של הבחור מוסיף להמתין בלובי, אולי יחוס העשיר וירחם. כשהשעה מתאחרת עוד, מנתח האב באוזני בנו כי הסיכויים הופכים לקלושים, ולכן, הוא ממליץ לו ללכת לישון, כי כבר לא נראה שיהיו חדשות טובות היום. 'ואם יהיו' - הבטיח האב - 'אשאיר לך הודעה בתא הקולי...'

בדרכו לישון, חולף הבחור על פני ידידו, הבה"ח יחזקאל דרוטמן הי"ו, ובשיחה סתמית סיפר לו על הקורה עכשיו בארה"ב, כאשר בתום ציפיה גדולה - נראה כי אבדו הסיכויים. להפתעתו, החבר נבעת והגיב: 'וכי נראה לך שאם אין סיכוי בעיניך אזי באמת אין סיכוי? - יש ויש! הסכת ושמע סיפור שאירע לאבי. בעצם, למה לך לשמוע, תקרא אותו. הוא פורסם בגיליון פסח של עלון 'פניני פרשת השבוע'...'

החבר מתחיל לחפש אחר גיליון פסח החולף - מס' 227, בו פורסם הסיפור של אביו, שגייס כסף לשיבת בין הזמנים, ודווקא כשנראה היה כי אבדה כל תקווה - התחזק בביטחון בה' וראה ישועה פלאית. אלא שבדיוק אז נעלם העלון מעיניהם, ואילו בחור אחר שנכח בשיחה ציין כבדרך אגב, כי העלון מצוי בחדרו. הבחור חיים ממחר לחדרו של הלה, אולם לאכזבתו, הגיליון שנמצא אינו גיליון פסח - 227 שחיפש, אלא גיליון פרשת 'בהר' - 230.

למרות שהתאכזב, החל הבחור חיים לקרוא בגיליון האמור, ואז גילה כי גם בו, הפלא ופלא, מופיע סיפור מדהים על ראש ישיבה שיצא לחו"ל לגייס כסף, ורק כשהתחזק בביטחון אמיתי ומלא בה' - הצליח. באותו רגע, החליט גם הוא להתחזק בביטחון, להאמין שבורא עולם דואג לו, ובעזרת ה' הכסף בוא יבוא. גם כשההיגיון הזכירו שכנראה לאיש כבר לא יהיה זמן היום, וגם אם יהיה זמן - הרי בעבר לא נענה לבקשה זו, ואם ייענה - כמה כבר יתן... - בקיצור, הסיכויים קלושים...

ולמרות זאת, עלה על יצועו רגוע ושליו, בטוח בה', מתחזק באמונה, נשען על אבא שבשמים שישלח לו את הכסף, משוכנע שעם שחר תמתין לו הודעה בתא הקולי, ובה אביו יבשרו כי יש את מלוא הכסף הדרוש להדפסת הספר...

ומה שהכי מדהים - שזה בדיוק מה שקרה: בבוקר המתינה לו הודעה בה אביו מבשר שהתקבל לפגישה בכבוד וביקר, העשיר הקשיב לכל הבקשות בסבלנות, ונענה לכל הבקשות אחת לאחת - כולל לתת 3,000 דולר להדפסת הספר!!!

לא יאומן כי יסופר! אף שהאיש לא נענה בעבר, למרות השעה המאוחרת, ועם כל הבקשות האחרות שאביו ביקש - העשיר פשוט נתן את הכסף! כאשר הבחור התחזק בביטחון בה', כאשר היה ברור לו שהכסף בדרך אליו, כאשר הצליח להירדם ברוגע מתוך אמונה בבורא עולם - אזי כשהיה בעיצומה של שינה עמוקה, 3,000 דולר הועברו למענו!

כאן המקום להודות להבה"ח חיים מלין הי"ו שחזק את כולנו בסיפור זה, המלמד אותנו שבעצם הכל תלוי בנו. לאבא שבשמים יש יכולות בלתי מוגבלות, בכל תחום שנעלה על הדעת. הוא יכול לתת בריאות, חכמה, נחת, עושר, שפע. בכוחו לחלץ כל אדם ממצוקה, להושיע כל מצב, לפתור כל בעיה...

כל מה שנדרש מאיתנו - הוא לבטוח בו, להישען עליו, להאמין בו באמונה תמימה. ככל שנחדד בתוכנו את ההבנה הזו, ככל שהתובנה זו תחלחל לנפשנו, ככל שמחשבותינו, דיבורינו ומעשינו יהיו תואמים לביטחון מלא בה' - נזכה אכן לראות כי הוא מלווה אותנו יד ביד, 'זה השם קיוינו לו, נגילה ונשמחה בישועתו!'

ביטחון שרוקן מדפים...

ל"ג בעומר, שעת לפני הצהריים, בחנות לביגוד חסידי במרכז הארץ. חנויות מסוג זה הומות אדם לפני החגים, ושקטות למדי בתקופה כמו המחצית הראשונה של חודש אייר. אולם השנה המצב חמור מתמיד, בעל החנות חישב ומצא כי בכל החודש האחרון בקושי

החנות. הם נחתו בארץ, מזוודותיהם אבדו, הם חסרי כל ביגוד. תוך שעה וחצי החבורה פשוט רוקנה את המזמים, גיהצה כרטיס אשראי אחד - שיקבל את שלו מחברת הביטוח, ויצאה את החנות - מותרת תזרים מזומנים עליז למדי...

ולגיבור הסיפור שפרסם את סיפורו בגיליון 'השגחה פרטית', לא נותר אלא לומר כי הביטחון בה' הוכיח את עצמו, חולל את המהפך, מיילא את הקופה. הבה נאמץ את הדרך הזו, נתחזק בביטחון ובאמונה מול כל קושי. וככל שנעשה זאת ביתר שאת - כך נזכה לראות בעינינו כי זה עובד באמת!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפורסם פניני פרשת שבוע

המשך מעמוד 2 | מרן רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל

כאשר נתמנתי לכהן כרב בית החולים אסותא, שמעתי מפיו הדרכות והוראות מפורטות, כיצד מן הראוי לכוון ולקבוע את גדרי הצניעות בבית החולים לאור ההלכה. כל דרישותיו נענו ובוצעו ע"י יו"ר בית החולים בשלמות, מתוך השקעה מרובה של ממון ותשומת לב. משכך, נסעתי לבקרו וסיפרתי לו בסיפוק, כי כל דרישותיו נענו על הצד הטוב ביותר. הרב התרגש עד עמקי נשמתו, וברך וחזר וברך את ההנהלה ואת כל העוסקים בדבר, ולא נחה דעתו, עד שלאחר כמה שבועות, חזר ושיבחם וביקש ממני למסור להם בשמו שיש לו קורת רוח מרובה מכך, "אמור להם בשמי": "שבזכות גדרים אלו יהיה להם הרבה הצלחה גדולה".

(הרב חיים יצחק פלדמן, רב בית החולים אסותא. מתוך הספר הפוסק)

שאף פעם לא יצאה תקלה מפסיקותיו. לפעמים, כשהרב החליט החלטות כואבות ונועזות, הייתי מבקש ברכה להצלחה, על אותו ניתוח או טיפול מסובך. ואז העניק לי הרב את ידו בחיוך האבהי שלו, ואמר ברגש ובמילים חדות: "אם תעשה כפי שהורתיך בצורה מושלמת, הנני מבטיחך שלא יצא מכשול מתחת ידך, ותקבל כח משמים להצליח גם בזמנים ובמצבים הקשים ביותר". ולא נפל מדבריו ארצה.

רבים מגדולי ישראל, היו שולחים אליו יום יום שאלות קשות ומורכבות בענייני הלכה ורפואה, והרב בענוותנותו, היה פונה מכל עסקיו, ומתמסר על אתר לקבל את הפונה ולענות לשאלה, בכל מצב ובכל שעה משעות היממה, למען כבודם.

המשך מעמוד 25 | הרב ישראל ליוש

לפני הזוג הזה? ומה מעשהו של הילד הקטן שם? לאחר שיצאו האנשים מבית רבי מאיר שמחה, הוא הסביר לרב את שאירע: "הזוג הזה באו אלי אתמול וטענו כי הם רוצים להתגרש, שאלתי אותם האם יש להם ילדים? והשיבו לי שיש להם ילד קטן כבן חמש שנולד להם לעת זקנותם. אמרתי לה שאי אפשר לעשות צעד כה מכריע מבלי לראות את הילד, ועל כן ביקשתי מהם כי למחר יבואו אלי עם הילד. והנה היום הם באו, הושבתי את הילד על ברכיי ודיברתי עמו... 'אתה יודע ילדי היקר שההורים שלך רוצים לעשות אותך יתום...?! אך אל תדאג, אף אם זה יקרה, אני ידאג לך, אתה תבוא לביתי ותהיה ילד שלי...'

ההורים שמעו את הדיבורים הללו ופרצו בבכי נורא, וכשדמעות בעיניהם הם זעקו: לא! אנחנו לא מתגרשים...! לא מתגרשים...! אך לא הסתפקתי בזה, המשך רבי מאיר שמחה לספר לרב, רציני שהיה לזה תוקף ולכן התחלתי לרקוד משמחה, כדי שלא יתחרטו....

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

ואמר שבדווניסק יש רב אחד שלומד וכיוון אל האמת יותר ממנו, כי הרשב"א נשאל על הגמ' בחולין (כב) ותי' שהגירסא משובשת, ואילו רבי מאיר שמחה היטיב ליישב את גרסת הגמ' עפ"י דברי האבן עזרא....

ככוחו הרב בתורה כך היה כוחו גם במידות טובות ובשמיעת צרותיהם של מסכנים ודלים, הוא היה שם אזנו כאפרכסת לכל מצוקה שבאה לפתחו, ובלב רחום ורגיש היה אוזר את כל כוחו ומוחו כדי לשמח את הפונים הרבים.

הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל היה רגיל לספר את שסיפר לו רב בליטא: פעם אחת נקלע אותו רב לביתו של רבי מאיר שמחה בשעת ערב וביקש להיכנס אל הרב, אלא שהוא סורב בטענה כי הרב עסוק כעת בענין חשוב.

הוא המתין מחוץ לדלת, וכעבור מחצית השעה הדלת נפתחה מעט, ומבעדה הוא ראה שרבי מאיר שמחה רוקד כשלפניו יושבים זוג קשישים וילד קטן, מחוזה מוזר, הרהר הרב, מה הם הריקודים הללו

סיום הש"ס בכל שנה

דרכו של רבינו לסיים את הש"ס בכל שנה, וזמן הסיום הוא בערב פסח בבית הכנסת 'לדרמן' לאחר תפילת שחרית [כותיקין].

ההרגשה הנפלאה בשעת הסיום

אחד מהדברים המרגשים בבית רבינו, הוא לחזות כל פעם מחדש בסיימם שעורך רבינו, ובשמחה שאוחזת בו כל פעם מחדש, ודרכו של רבינו היתה להמתין בסיום עד שתבוא גם הרבנית ע"ה לשמוע הסיום, ונתן לה לטעום יין מהסיום, והרגישו שמחה משותפת בכל פעם מחדש, והיתה מברכת כל פעם שתזכה לעוד הרבה סיומים יחד עם רבינו.

וכבר מתחילת היום כשיש סיום, מכריז רבינו בשמחה שהיום יש סיום, ומסיים המסכת בבלי וירושלמי, ולא פעם שואל אם יש מנין ואומר 'קדיש' המיוחד לסיום, ודואג שכולם יטעמו מיין הסיום. אחד הימים המרגשים ביותר בשנה זה כמובן בערב פסח, שבתוך כל ההכנות ליום טוב של פסח, הסיום הגדול על הש"ס בבלי וירושלמי

ממלא את רבינו שמחה עצומה, שזכה עוד שנה בעמל ויגיעה גדולה ללמוד ולחזור שוב על כל התורה.

ובכל שנה זוכים לראות מחדש את התרגשותו העצומה של רבינו, ושוב מתחיל את הש"ס מחדש בצימאון גדול כאילו זו הפעם הראשונה, אשרי עין ראתה כל אלה!!

שני סיומים בערב פסח שחל בשבת

אמר רבינו: "בשנה שחל ערב פסח בשבת אני עושה שני סיומים, אחד ביום חמישי [הסיום הגדול], ולחומרא אני עושה סיום גם ביום שישי, וכן נהג גם אבא זצ"ל לעשות סיום ביום שישי" [והוסיף רבינו: "אני כבר אראה איזה גמ' ללמוד ביום חמישי, בשביל הסיום של יום שישי"]. וסיפר רבינו: "שנה אחת רציתי לבדוק אם אפשר ללמוד מסכת בבא בתרא ביום אחד, ולמדתי בבא בתרא מהבוקר של יום ה' עד הערב. ופעם למד רבינו את מסכת מעילה ביום ה', והתחיל אחר שעה אחת עשרה, ובאחד וחצי כבר היה אחרי הסיום".

(מתוך הספר 'החובות של רבינו')

המשך מעמוד 3 | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

העתיקה. נלך ביחד".

הרב שמשלביץ לא הצליח לנצח אותו.

אחרי הסדר הולכים. האברך החל לספר לו 'מעשיות': "כבודו שמע מה שקרה אמש, מה שהיה פה ושם?..."

רבי יוסף נעצר מהליכתו, ואמר: "יש לי משהו להגיד לך. בדרך הלון מהעיר העתיקה לישיבה חזרתי בעל פה 'כתובות'. עכשיו אני צריך לחזור 'במות'. ואתה מספר לי מעשיות?!"

ובכן, בשבת אחת הגיע יהודי לבית המדרש לקבלת שבת ומעריב, וכבדוהו לגשת לפני העמוד. החזן החל את תפילתו, והיה נראה כי הוא עתיד לסיים בחצות לילה... רבי יוסף זצ"ל, שהיה כאמור מתמיד גדול, ישב במזרח, והוא האריך מאד בכל קטע.

לפתע הבחין החזן כי רב יוסף עושה תנועה של צער עם הכתב, כמי שקשה לו כבר עם האריכות. כשראה זאת, יצא לו כל החשק מהחזנות. מיד החליף ניגונים וניהל קבלת שבת רגילה.

רבי יוסף הבין מיד מה קרה, וכי ציער יהודי. הסתיימה תפילת מעריב, רב יוסף המתין שכולם ילכו הביתה. הוא לא הלך לביתו אלא נותר בבית הכנסת. המתין שהחזק כבר ודאי באכסניה שלו, הוא יצא בשקט בלי שיראו, בא דפק בדלת, כאשר נפתחה הדלת והאיש עמד בפתח, התפרץ בבכי: "תרחם עלי תסלח לי, אני מבקש ממך!", והתתייפח בבכי.

החזן שאל: "מה קרה?"

- "תמחל לי!"

החזן: "מחול לך! מחול לך!"

כעת הוא נרגע ושב לביתו. הוא יכול ללכת לקדש על היין. "לא תונו איש את עמיתו. ההוא נפגע ממך משהו-משהו". על כך התייפח רבי יוסף בבכי. האיסור הוא גם במשהו, וקל וחומר ביותר ממה שהו. וה' יעזרנו.

"בין אדם לחברו", הוא דבר נורא. ידוע לכל כי אסור לצער ולבייש אדם מישראל, אבל לפעמים מצערים יהודי בשוגג, ואפילו לא עולה על הדעת שפגעו בו.

אספר לכם לדוגמא, מה שקרה עמי. קיבלתי הביתה מכתב בעילום שם, וזה תכנון:

"אינני יכול למחול לך, שכל כך פגעת בי והתביישתי! בערב ראש השנה אחרי התפילה לקראת עשיית התרת נדרים, חיפשת שלושה יהודים, עברת ליד הספסל בו ישבתי, ולא קראת לי - שאהיה גם אני מהבית דין, אלא המשכת ממני והלאה והזמנת יהודי אחר. וכי אני לא שווה? אינני דיין כשר?!"

באמת אינני זוכר מי ומה כי לא עלה על דעתי, אבל ההוא נפגע מאד - מחפשים שלושה יהודים ועוקפים אותן, וכי הוא פסול?!

האיש לא חתם את שמו, ואינני יודע ממי לבקש מחילה. אלא שהוא סיים: "עכשיו אני מוחל לך, אבל בתנאי ששוב לא יעשו על ידך כאלו עוולות!"

פוגעים במישהו ואפילו לא יודעים - לא עולה על הדעת. לכך צריך להשקיע תשומת לב כדי לא להגיע לידי פגיעה. מוראדיג אין דער וועלט.

(מתוך 'יחי ראובן')

לעיר, כך שלא התבצעו נסיעות מבני ברק לירושלים ומירושלים לבני ברק, כי אם פעמים בודדות בחודש ובליוי צבאי בלבד, ובמשך הזמן גם נסיעות אלו כמעט הופסקו לגמרי.

יום אחד, בשלהי זמן חורף, נכנס להיכל הישיבה ראש המועצה, רבי יצחק גרשטנקורץ זצ"ל, והודיע לבחורים המתגוררים בירושלים, כי עקב המצב הבטחוני הרעוע, האוטובוס האחרון לירושלים עומד לצאת, ולא יתבצעו נסיעות יותר, ולכן ביקש מהירושלמים לצאת מייד באוטובוס הבא חזרה לביתם.

בעוד כל הבחורים בישיבה הזדרזו להתארגן לנסיעה, הרבי מזוועהיל פנה למעונו של ה'חזון איש' לשאול בעצתו - אם לנסוע עכשיו או להישאר, ובמידה ותשובתו תהיה לנסוע - חפץ הוא לקבל את ברכת הדרך מפיו. ה'חזון איש' נענה ואמר תשובה פלאית: "אל תיסע מחר, יהיו עוד אוטובוסים אחרונים..."

כמובן, רבי אברהם נשאר בישיבה, ובאורח פלא, כעבור ימים אחדים, באופן לא צפוי כלל, הגיע אוטובוס נוסף אשר נסע בדרכו לירושלים, והוא היה האוטובוס האחרון שיצא לפני המלחמה... "כי רוח השם על משרתי מקדשו". מפליא לראות כיצד לא נפל מדבריו מאומה ארצה.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

להם, והובילה אותם לבית החולים. לאחר בדיקות קלות הוזעקו למיטתו של החולה טובי הרופאים, והחלו לטפל בו כמו בחולה מסוכן. "היה לכם נס", אמרו הרופאים לאב המודאג, "הילד שלכם הגיע ממש בדקות האחרונות, לפני שהיה מאוחר מיד".

איני יודע לפרש מה היה כאן; אם חכמה והבנה עמוקה, או כח עליון ורוח הקודש, או שמא הכל יחד. אך כן רואים את הכח העצום שניתן לחכמים. נורא!

ואספר עוד מעשה מכלי ראשון, על כוחו הגדול של ה'חזון איש', אותו שמעתי מכ"ק האדמו"ר מזוועהיל שליט"א:

אביו, האדמו"ר רבי אברהם מזוועהיל זצ"ל, שנפטר לפני שנים אחדות, למד בימי בחרותו בישיבת 'תפארת ציון' בבני-ברק, אצל מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל - עוד קודם שעבר לשמש כראש ישיבת פוניבז' לצעירים. באותה תקופה היו רגליו מוליכות אותו מידי מוצאי שבת, להסתופף בצילו של ה'חזון איש', להתפלל תפילת מעריב בביתו ולשוחח עמו בענייני לימודו.

פעם סיפר, כי בשנת תש"ח, טרם פרוץ המלחמה, היתה שנה של פחד וחרדה גדולה לתושבי ארץ הקודש. הדרכים היו בחזקת סכנה, וההתנכלויות מצד הערבים השביתו את השיירות המצויות מעיר

פחות מהראשון! והלולב השלישי היה מהודר לא פחות מהשני! הרב פשוט היה המום, חשב לעצמו זה הרי לא יתכן יש פה כנראה כישוף או משהו כזה, הרי היהודי הרוסי לא יודע לבחור איך הוא זכה בכאלה סטים ארבעת המינים לו ולבניו?!

היהודי הרוסי, ראה שהרב היה ממש המום ממה שראה, ושאל אותו לגבי סיבת פליאתו? הרב הסביר לו את האוצר הגדול שנפל לידינו, ארבעת המינים שממש בפסגת ההידור שעולים הון רב בכל מקום, והוא מתפלא איך הוא זכה לכך? ענה היהודי הרוסי 'אני חי עם האלקים, דיברתי אל האלוקים לפני שהגעתי לכאן, אמרתי, אלוקים אתה יודע שאני אוהב אותך אתה יודע מה שאני עברתי ברוסיה, לא הרשו לי לדעת שאתה קיים, לא נתנו לי ללמוד אותך, אם היו מרשים לי אתה יודע שאני הייתי דבוק אליך, הגעתי לארץ ואני משתדל לאט לאט ללמוד ולדעת אני לא יודע הלכות אני לא יודע לבחור ארבעת המינים, אני מבקש ממך; ריבוננו של עולם שאתה תבחר לי את ארבעת המינים!'

אומר הרב מישקובסקי. אין לנו מושג כמה הקב"ה אוהב כל יהודי ויהודי, והכי חשוב "תמים תהיה עם ה' אלוקיך" אותו יהודי זכה לכך בזכות אמונתו התמימה בבורא עולם.

ידיעותי בנושא יהדות שאפו לאפס, אך נאמר לי שאני משתייך לעם היהודי, הגעתי לארץ התחלתי לאט לאט להכיר את האלקים לאט לאט אני לומד, אני עליתי לארץ לפני שנים, ולגבי ארבעה מינים אני לא יודע אפילו איזה שאלות לשאול, אני בחרתי לי מספר סטים שנראו לי מבחון יפים, בבקשה תגיד לי אם מה שבחרתי טוב או לא טוב.

הרב הסכים לבדוק לו סטים שלו ושל בניו, מה אפשר לומר ליהודי רוסי שבאמת רואים את הרצון שלו לדעת וללמוד והכל בתמימות. הרב לקח את האתרוג הראשון ולא האמין למראה עיניו האתרוג היה מושלם נקי נקי בלי בליטות ובלי שקיעות! חשב הרב נו מילא יכול לקרות, הוא לקח את האתרוג השני ופליאתו היתה עצומה, האתרוג השני היה מהודר ברמה גבוהה מאוד לא פחות מהאתרוג הראשון! הרב היה המום, הוא לקח את האתרוג השלישי הוא היה מהודר להפליא ממש כמו האתרוג הראשון והשני! הוא חשב שאולי הוא לא רואה טוב ולכן הוא הלך להראות את הפלא הזה לשאר הרבנים שהיו שם, הם הסתכלו ונדהמו מהאתרוגים המהודרים, ואמרו האתרוגים האלה זה פסגת ההידור, הלוואי שנזכה השנה לקיים את המצוה עם כאלו אתרוגים מהודרים. לאחר מכן המורה צדק בדק את הלולבים, הלולב הראשון היה מהודר להפליא סגור לגמרי וירוק! הרב כמעט יצא מכליו, הלולב השני היה מהודר לא

שליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ האם ניתן להשתמש בבעל חיים כדופן לסוכה?

◆ סכך עבה שהגשמים אינם מחלחלים דרכו - האם הוא כשר?

◆ באיזה אופן ניתן להכשיר תקרת בית לשמש כסכך?

הלכות שונות בנוגע לדפנות הסוכה

- ניתן להשתמש בבעל חיים כדופן לסוכה, אף בעודו בחיים, אך יש לקושרו, כדי שלא יברח והסוכה תיפסל. וכמו כן, יש להעמידו באופן שגם אם ירבוץ או ימות, יהיה גובהו כפי הנדרש לדופן הסוכה.
- אדם יכול לשמש כדופן לסוכה, וניתן להעמידו כדופן אף בשבת, אך אז יש להקפיד שלא ידע לשם מה הוא עומד שם, כיון שאסור לאדם להעמיד את עצמו כדופן בשבת בכוונה תחילה.
- תריס או דלת המשמשים כדופן שלישית בסוכה - נחלקו הפוסקים אם מותר לסוגרם ולפותחם בשבת וביום טוב; ויש שהסתפק בדבר.

הלכות שונות בנוגע לעובי הסכך

- סוכה המסוככת בסכך דליל, שהחללים שבו מהווים מחצית משטח הסכך - פסולה, משום שכאשר מחצית משטח הסכך חלול, השטח המוצל שבתוכה קטן מהשטח שאינו מוצל.
- את הסכך בסוכה, יש לעשות באופן שיֵראו דרכו הן הכוכבים הגדולים הנראים ביום בסמוך לשקיעת השמש, והן הכוכבים הקטנים הנראים בלילה. ובדיעבד הסכך כשר אף כאשר הוא עבה מאוד. אולם, אם הסכך כה עבה עד שגם בעת ירידת גשמים מרובים, הגשמים המצטברים על גבו אינם מחלחלים דרכו לתוך הסוכה - יש אומרים שהסוכה פסולה מדרבנן.
- סכך 'מזוגזג', דהיינו, סכך המסודר בשתי שכבות ובדילוגים של אחד אחד - אם השיכבה העליונה גבוהה מהשיכבה התחתונה פחות משלושה טפחים - הסכך כשר.

הלכות שונות בנוגע לסוכה שיש בה סכך פסול

או שאין לה שלוש דפנות

- 'פרוץ פְּעוּמָד' בסכך מותר, כלומר, ניתן לסכך חצי סוכה בסכך כשר וחציה בסכך פסול, ובלבד שלא יהא רוחב רצוף של ארבעה טפחים מהסכך הפסול באמצע הסוכה.
- סכך פסול ברוחב ארבעה טפחים המונח באמצע סוכה לכל רוחבה, מפריד בין שני חלקי הסוכה, ואם לאחר ההפרדה נמצא שלכל אחד משני חלקי הסוכה אין שלוש דפנות, כל הסוכה פסולה.
- סכך פסול המונח בצד הסוכה, אינו פוסל את הסוכה אלא כשהוא ברוחב ארבע אמות; אך אם רוחבו פחות מֵאַרְבַּע אמות, הסוכה כשרה מדין 'דופן עקומה'.
- סוכה המוקפת בשלוש דפנות, והסכך נמשך בצד הצד הרביעי, הפתוח, ואחת משתי הדפנות המקבילות נמשכת עמו לכל אורכו - כל המקום שתחת הסכך נחשב כסוכה.
- תקרת בית שהסיר ממנה את חלקי האבן והטיט וכדומה מהתקרה, ונותרו בה רק קורות עץ, ועשה זאת לשם מצות סוכה - בשעת הדחק, ניתן להשתמש בה כסכך. ותקרת בית העשויה מעץ, ניתן להכשיר לסוכה באמצעות 'פְּקָפוּק', שפירושו - עקירת המסמרים ונענוע קורות העץ ממקומן. ונחלקו הפוסקים בנוגע לרוחב קורות התקרה שניתן להכשירן לסיכון על ידי פעולות אלו.
- סוכה ללא 'גג', דהיינו, שהשעינו דופן באלכסון על גבי דופן עומדת, והחלל שתחת השיפוע הוא חלל הסוכה - והוסיפו דופן בצד, כך שיש לסוכה שלוש דפנות - פסולה.
- לדעת הרמ"א, לא ניתן להכשיר סוכה ללא 'גג', העשויה מדופן אלכסונית הנשענת על גבי דופן אחרת, על ידי הגבהתה טפח מהקרקע, או על ידי הרחקתה טפח מהדופן השנייה.